

NATUUR EN LANDSCHAP

1
2004

Regionale vereniging

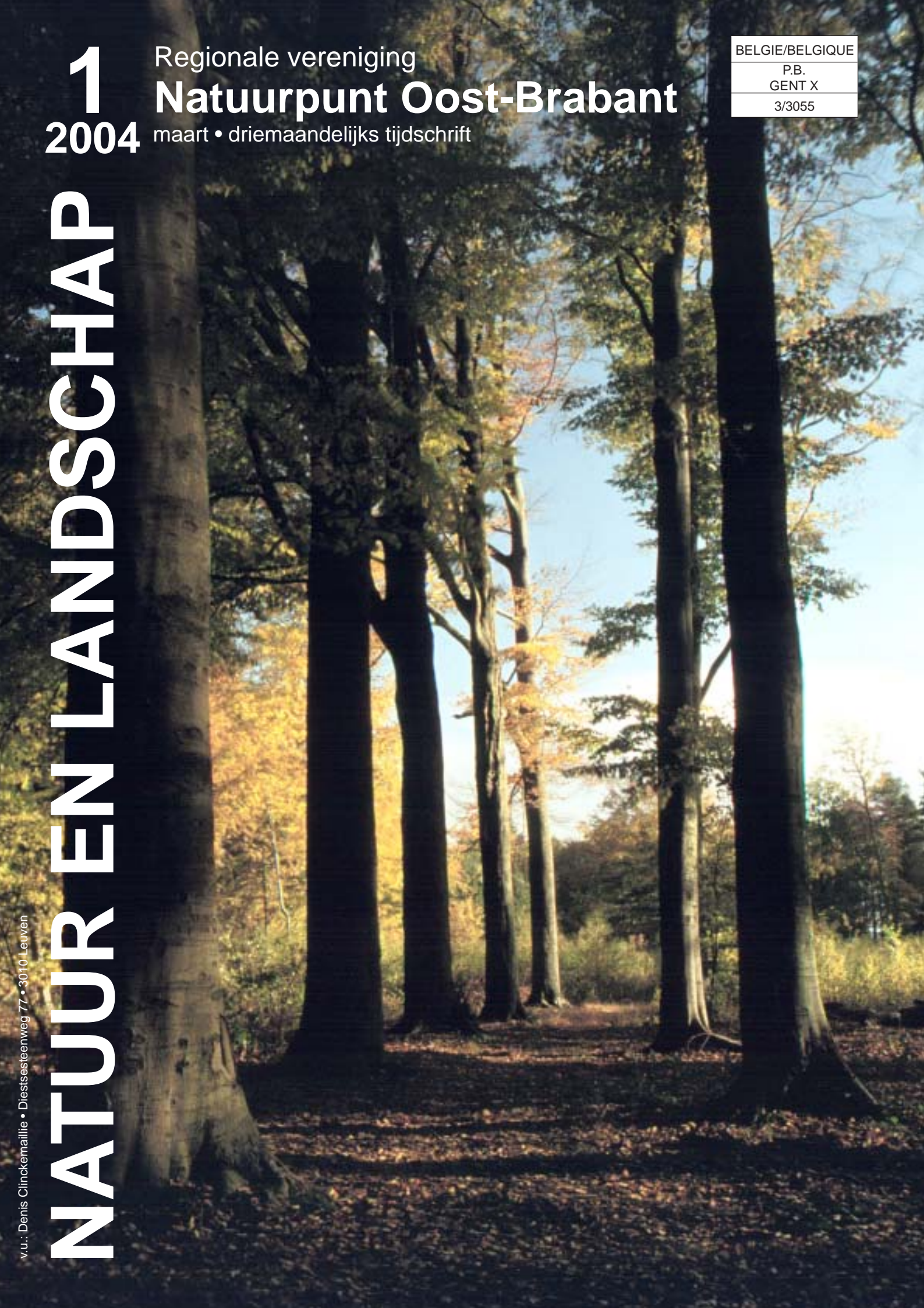
Natuurpunt Oost-Brabant

maart • driemaandelijks tijdschrift

BELGIE/BELGIQUE

P.B.
GENT X

3/3055

Kleur geven aan je buurt, de streek en het landschap

Het begin van de jaren 70 van vorige eeuw: de toen nog jonge Regionale Vereniging Natuur en Landschap voert onverdroten actie tegen het plan 'Van Havre' dat van de Demervallei een grote recreatieplas met recreatiepark en van de bossen van Averbode een grote residentiële verkaveling à la Keerbergen wil maken. Na een volgehouden strijd van David tegen Goliath wordt het plan, dat in opdracht van de overheid en in voorbereiding van de gewestplannen tot stand kwam, afgevoerd. Dertig jaar later is de Demervallei een Europees Vogelrichtlijngebied en een Europees Habitatgebied, en zijn belangrijke delen ervan beheerd als natuurgebied. Op 28 januari 2004 zijn de 'de Merodebossen', de Averbodeheide en de bossen van Averbode, samen goed voor 1500 ha, door de grondenbank van de Vlaamse Overheid aangekocht en wenkt het perspectief van een grote landschappelijke eenheid van duurzame natuur, met cultuurhistorische troeven en interessante mogelijkheden voor recreatief medegebruik van omwonenden en bezoekers.

Het kan verkeren, zei Bredero. Zonder de strijd van de natuurbehoudsbeweging had het plaatje er totaal anders uitgezien en zou het gebied nu deel uitmaken van 'villapark Vlaanderen'. Zonder de alertheid en de inzet van diezelfde beweging op het eind van de jaren zeventig, begin jaren tachtig, zou de Demervallei, hoewel ze volledig voldeed aan de Europese criteria, niet aangeduid zijn als 23° Vlaams Europees Vogelrichtlijngebied. Tussen haakjes: het rapport van het toen nog prille Instituut voor Natuurbehoud stelde in totaal 22 gebieden voor. Ondertussen hebben de Demerbroeken al veel Europese erkenning gekregen, o.a. in het kader van de Europese Life-programma's.

Ook vandaag is de verwerving door de Vlaamse overheid niet zonder meer gebeurd. Minister Sannen, die het dossier met doortastende hand stuurde, kon dit enkel realiseren en de hele Vlaamse regering over de streep halen omdat het project gedragen werd door een krachtig regionaal forum van de verschillende gemeentebesturen (waarvoor dank) en de natuurbeweging met de Natuurpunt-afdelingen van de Zuiderkempen en het Hageland, en Natuurpunt Oost-Brabant, regionale vereniging Natuur en Landschap.

En we keren nog even terug in de tijd. Begin van de jaren 70: de Langedonken zijn een vogelvrij gebied op de grens van de provincie Antwerpen en Brabant. Bos en moeras: kortom waardeloze grond, wachtend op ontwikkeling door ophoging en inplanting van weekendverblijven. Sensationeel: een foto op de eerste pagina van de kranten van een kleine groep betogers tegen de illegale weekendverblijven en één van de residenten die zijn Duitse scheper op de toenmalige voorzitter van de Regionale Vereniging Natuur en Landschap afstuurt. Beklijvende beelden voor heel Vlaanderen.

Wanneer op de avond vanin het caféeen viertal mensen uit Herselt en een viertal leden van Natuur en Landschap op een bierkaartje het engagement tekenen dat ze indien nodig persoonlijk zouden instaan voor de financiering van de eerste aankoop in de Langedonken, dan kantelt alles. In die tijd gebeurden de aankopen nog zonder enige subsidie en moesten we zelf volledig instaan voor de financiering opdat de patrimoniumvereniging Belgische Natuur- en Vogelreservaten in Brussel over de brug zou komen. Sindsdien zijn de Langedonken uitgegroeid tot een reservaat van meer ha in beheer in Herselt en Aarschot. De Langedonken zijn erkend in het kader van de prioritair Europese Natuur en staan nu als voorbeeld in het Europees Life-programma. Op basis van vrijwillige afstand zijn door de afdeling al ettelijke storende weekendverblijven verworven en opgeruimd, en het terrein als natuurgebied hersteld. Natuur geeft kleur aan het landschap, en inzet van mensen maakt het verschil.

Dezelfde verhalen kunnen we vertellen over het Torfbroek (Berg-Kampenhout), nu het eldorado voor natuurbeschermend Vlaanderen, over Vorsdonk (Gelrode), over de verijdelde zandwinning van Achter Schoonhoven (Aarschot) of van de Beninckxberg, het stoppen van de motorcross op de Wijngaardberg (Rotselaar), het tegengaan van de rechtstrekking van de Velpe, dwars door de Snoekengracht (Boutersem) tot aan de Pamelolenmolen (Bunsbeek), de strijd om elke vierkante meter bij de inkleuring van gewestplannen en van de latere wijzigingen tot op de dag van vandaag.

Daar waar we toen en nu de vernietiging van de natuur konden afwenden, sloegen we de handen in mekaar om die natuur duurzaam te beschermen, te beheren en er mensen bij te betrekken. 6 000 deelnemers aan de Open Monumentendag vorig jaar in Meldert voor het project Meldertbos doen dan ook deugd. De volgende Open Monumentendag heeft als thema: 'van nature... een monument'. Ook dat kan verkeren!

Telkens waren er mensen nodig om de waarde en het belang van natuur te verdedigen, ervoor op te komen, ze te redden. Niets keerde uit zichzelf maar slechts door de inzet van mensen zoals jij en ik die daarom samen op lokaal en regionaal vlak vereniging vormen. Zowel Oost-Brabant als de Zuiderkempen zijn schoolvoorbeelden van zo'n engagement. De verdere uitbouw van het gebied 'de Merode' en van de natuur in de streek zal ook morgen dat soort mensen nodig hebben. Vandaar onze campagne 'Natuur kleurt je buurt, inzet kleurt je leven'. Doe mee. Inzet is zinvol en effectief. Van de inzet van mensen zoals jij vandaag zal ongetwijfeld de kleur van het landschap van morgen afhangen. Reageer: npob@natuurpunt.be en je wordt door de mensen uit je buurt gecontacteerd om mee betrokken te worden.

Hugo Abts,
co-voorzitter Natuurpunt Oost-Brabant,

Staf Aerts,
voorzitter Natuurpunt... regionale vereniging voor natuur en landschap

4

**Beheerde
natuurgebieden**

geven kleur aan het landschap

7

In de kijker

8

Korte berichten

10 **Hagelandse Heuvelstreek**

afdelingen Aarschot, Begijnendijk,
Bekkevoort, Diest, Holsbeek,
Lubbeek, Rotselaar,
Schervenheuvel-Zichem,
Tielt-Winge, Tremelo

15

afdelingen Boortmeerbeek, Haacht, Leuven,
Kampenhout, Kortenberg, Zaventem

Midden-Brabant

21

afdelingen Gete-Velpen en Velpen-Mene

Zuid-Oost-Brabant

27

Vogelwerkgroep

Natuur en Landschap is het ledenblad van **Natuurpunt Oost-Brabant** en verschijnt vier maal per jaar.

Natuurpunt Oost-Brabant is de onafhankelijke natuur- en milieuvereniging voor Oost- en Midden-Brabant, is geassocieerd met **Natuurpunt**, Vereniging voor natuur en landschap in Vlaanderen en is actief lid van de Vlaamse milieukoepel Bond Beter Leefmilieu. **Natuurpunt Oost-Brabant** overkoepelt tevens de Oost- en Midden-Brabantse afdelingen van **Natuurpunt**.

Natuurpunt Oost-Brabant is telefonisch tussen 13u00 en 17u00 te bereiken op het verenigingssecretariaat, Diestsesteenweg 77, 3010 Kessel-Lo:

Luc en Regis bereik je via het nummer 016 25 25 93, Marileen en Brigitte via het nummer 016 25 25 19. Faxen kan ook op dit laatste nummer.

Email: npob@natuurpunt.be,

website: www.natuurpunt.be/oost-brabant

Op andere momenten kun je ons antwoordapparaat aan de lijn krijgen. Gelieve dan een boodschap achter te laten of later terug te bellen. Je kan ook alle werkdagen op ons secretariaat zelf terecht tijdens de kantooruren. Het documentatiecentrum is dan eveneens toegankelijk.

Lid worden van **Natuurpunt Oost-Brabant** kost € 17,5 voor een nationaal lidmaatschap, waarvoor je naast dit ledenblad ook het kleurrijke natuurmagazine NATUUR.blad ontvangt.

Overschrijven op rekeningnummer 230-0044233-21 van **Natuurpunt**. Alle briefwisseling inzake leden en adreswijzigingen richt je aan **Natuurpunt**, Kardinaal Mercierplein 1, 2800 Mechelen, tel. 015 29 72 20, fax 015 42 49 21.

Giften voor het reservatenfonds kunnen op rekeningnummer 293-0212075-88 terecht. Voor giften vanaf € 30 (los van lidgeld) krijg je een fiscaal attest.

Voor alle betalingen die niets met lidmaatschappen of giften voor reservaten hebben te maken, gebruik je rekeningnummer 001-0762218-68 van **Natuurpunt Oost-Brabant**.

Redactie-adres: Natuurpunt Oost-Brabant, Diestsesteenweg 77, 3010 Kessel-Lo.

Redactieverantwoordelijken: Karin De Blende, Margriet Vos, Brigitte Goemaere en Marileen Vandenberghe.

De contactadressen zijn te vinden op pagina 27.

www.natuurpunt.be/oost-brabant

Tijdschrift Natuur en Landschap en jaarwerking op zijn kop door aankoop de Merode

De aankoop van het gebied de Merode is van dergelijk belang en heeft zo'n prioriteit voor de werking van Natuurpunt Oost-Brabant dat we zowel het reeds vastgesteld jaarprogramma als het tijdschrift voor een deel overhoop gooien. Dit tijdschrift, dat de lancering van de campagne: 'Natuur kleurt je buurt' bevat, wordt nu aangevuld met een extra uitneembare katern met een dossier rond de Merode. De katern van Hagelandse Heuvelstreek en de katern 'Velpen-Mener' komen dan ook voor één keer te vervallen. De informatie is zoveel mogelijk opgenomen in de desbetreffende regiobladzijden. We rekenen op het begrip van de leden van de betrokken afdelingen voor dit ongemak.

Eveneens door de aankoop de Merode gaat het lanceringsymposium van de campagne 'Natuur kleurt je buurt' dat voor gans Natuurpunt Oost-Brabant op 4 april te Bierbeek was gepland, niet door en zal de campagne mee worden voorgesteld op het de Merode-symposium van 28 maart in Averbode (zie p. 31).

We hopen dat alle leden veel leesgenot beleven aan dit nummer van Natuur en Landschap, dat trouwens een nieuw jasje kreeg, en dat zowel de campagne 'Natuur kleurt je buurt' als de ontwikkelingen rond de Merode kunnen rekenen op grote belangstelling. Welkom op onze activiteiten van 2004

Natuur geeft **kleur** aan je **buurt**,
Inzet voor **Natuur**
geeft **kleur** aan je **leven!**
Campagne NPOB, Natuur en Landschap

Zonder onze inzet van meer dan 25 jaar om natuurgebieden aan te kopen, te beheren en rond de waarde van deze gebieden te sensibiliseren, zou het landschap er in onze regio minder kleurrijk, minder boeiend en veel eentoniger uitzien.

Meer dan 1000 ha beheerd natuurgebied, dikwijls ha per ha verworven dank zij lokale afdelingen, vormen intussen oasen van bruisend natuurleven en een aantrekkelijke bron van natuur- en landschapsbeleving.

Meer dan ooit moet zulk 'veiligstellingbeleid' kunnen voortgezet worden. De campagne 'Natuur kleurt je buurt' wil hierop de aandacht trekken. En kleur is er in deze natuurgebieden! Neem nu de verschillende wilde orchideeën: buiten de beheerde natuurgebieden zijn ze in de streek quasi volledig uitgestorven, terwijl hun groeiplaatsen daarbinnen spontaan uitbreiden tot duizenden exemplaren die de graslanden kleuren. Kom dat zien met je vrienden en kennissen!

Honderden brede orchissen en bosorchissen in het Aardgat in de stedelijke rand van Tienen (13 mei). Twee dagen later meer dan 6000 brede orchissen (ooit 30 jaar geleden vertrokken van een vijftal exemplaren) in de steeds kleurrijker hooilanden van de Snoekengracht te Vertrijk-Boutersem (15 mei). Zeeën van gevlekte orchissen in het Papendel in Begijnendijk op 12 juni, en de dag erna, op 13 juni, in het gebied 'Achter Schoonhoven' te Aarschot en in het door een goed beheer prachtig ontwikkelde Papenbroek in Bekkevoort. Voor Midden-Brabant is er de orchideeënuitstap op 6 juni naar het Kastanjebos (Herent) en kan je op 27 juni de unieke kleurenpracht van het Torfbroek bewonderen met een hele resem nieuwe orchideeënsoorten zoals grote muggenorchis, moeraswespenorchis, bergnachtorchis als onvergetelijk toemaatje. Aan elk van deze gebieden is een verhaal verbonden over hoe ze eertijds door de inzet van de Regionale Vereniging Natuur en Landschap van verdwijning zijn gered. Om 1 voorbeeld te geven: zonder de verrijdeling van de zandwinning in Schoonhoven begin jaren tachtig bij de aanleg van de A2 zou het reservaat er nooit gekomen zijn.

Boeiende natuur: een kans voor een streek

Iedereen houdt van een gevarieerd en mooi landschap en velen hebben de mond vol van het behoud van de biodiversiteit. Voor bewoners en recreanten zijn dat de doorslaggevende elementen in de waardering voor een streek. Boeiende natuur en een gaaf landschap zijn een kans voor een streek, iets wat een streek aantrekkelijk maakt. Nochtans onthalen eigenaars en grondgebruikers maatregelen voor natuurbehoud in het landelijke gebied dikwijls vijandig.

Als regionale vereniging voor natuur en landschap met in elke gemeente een Natuurpunt-afdeling of -kern staan we voor de uitdaging om de algemene waardering voor het 'natuurrijke landschap' op te tillen tot erkenning van het landschap als een publieke ruimte en de drager van de identiteit van een streek.

Natuurgebieden: dank zij de inzet van mensen

Onze regionale vereniging is in samenwerking met Natuurpunt vzw ook zelf beheerder van gebieden. Nu 20 jaar geleden startte de Regionale Vereniging Natuur en Landschap vzw het Natuurfonds Hageland. Sindsdien werden in het werkingsgebied bijna 1000 hectare waardevol natuurgebied in beheer genomen. Dit onder impuls van de lokale natuurbeschermers en vrijwilligers die de handen uit de mouwen wilden steken voor het behoud van natuur in de buurt, en met de steun van diverse overheden..

Die betrokkenheid van de mensen uit het plaatselijke weefsel is van essentieel belang. Door hun optreden geven zij mee inhoud en waarde aan de natuur in hun omgeving. Zij maken van een banale vogelwei een waardevol natuurgebied door

oog te hebben voor de biodiversiteit en de cultuurhistorische waarden die er zijn, door respect voor de natuurprocessen, door in de kijker te plaatsen dat deze ruimte de biotoop van vele dieren en planten is en dat er voor mensen heel wat te beleven valt. Hun acties voor sensibilisering en behoud geven een extra waarde aan het gebied.

Natuur en landschap als bron van welbehagen voor de bewoners

Beheerde natuurgebieden zijn uiteraard geen eilanden, maar liggen in een landschap en binnen de leefwereld van mensen. Ook historisch gezien kenden deze gebieden altijd al één of andere vorm van gebruik, vaak zelfs van 'gemeen'(schappelijk) gebruik. We zien het als een uitdaging om deze gebieden terug een duidelijke plaats te geven in het plaatselijk maatschappelijk weefsel, om via 'natuurgebieden' kleur te brengen in de buurt van de mensen, in het landschap, in een streek, zodat ze een belangrijke bron zijn van welbehagen. Dat is de essentie van de campagne die we met de Natuurpunt Oost-Brabant als regionale vereniging voor natuur en landschap starten. We willen aantonen dat door het veiligstellen van deze gebieden, door het actieve beheer en de zorg die hieraan door een netwerk mensen wordt besteed, er meer ruimte tot stand komt voor natuur en voor natuurbeleving. En ook dat het landschap en de streek hierdoor aantrekkelijker worden.

Van Demer tot Haspengouw, van Brusselse rand tot Geetbets
We kunnen het lijstje aflopen van de Demervallei tussen Aarschot en Diest of Dassenaarde ten noorden van Diest tot

de Hoegaardse valleien met Rosdel of de Beemden in Haspengouw, van Torfbroek in de Brusselse periferie tot Aronsthoek in Geetbets: allemaal oasen van rust, zeeën van kleur, haarden van bruisend leven en originaliteit, met schitterende tapijten van voorjaarsbloeiërs, met duizenden orchideeën en andere bloemen die het landschap kleuren en buiten deze gebieden niet meer voorkomen. Gekoesterd door inzet en zorg van mensen met een hart voor natuur.

Terwijl zelfs de meest algemene soorten zoals de huis- en de ringmus en de geelgors schrikbarend achteruitgaan, houden ze in deze gebieden stand. Je vindt er een toenemende biodiversiteit met jaarlijks nieuwe groeiplaatsen van zeldzaamheden, en andere die uitbreiden. Overal zijn deze gebieden aantrekkingspolen voor natuurliefhebbers en buurtbewoners, die er vrij kunnen wandelen of deelnemen aan geleide bezoeken. Honderden vrijwillige medewerkers verenigd in reservatenteams zetten zich in om de natuur er duurzaam te maken en de mensen ervan te laten genieten. Beeld je eens in wat er van deze gebieden zou zijn geworden indien de lokale afdeling zich er niet over ontfermd had. Het plaatje zou inriest zijn: genivelleerd, gedraineerd, afgegraven, vertuind, omgeploegd of opgehoogd, intensief bejaagd en veelal afgesloten. Kijk maar om je heen in je omgeving.

Beheerde natuur: duurzame natuur voor de komende generaties

Het in het beheer nemen van natuurgebieden geeft ook de meeste garanties voor kwaliteit, duurzaamheid en dus voor de komende generaties. Als het gaat om kwetsbare natuur is het reservatenmodel zelfs het enige echte antwoord om een hoge inzet en duurzaamheid te waarborgen. Elke andere vorm, ook die van de beheersovereenkomsten, is slechts tijdelijk en omkeerbaar en zeker niet aangewezen voor de meest kwetsbare natuurwaarden, die zich maar na een lange

periode van beheer herstellen en ontwikkelen. Het beheer gericht op het behouden en ontwikkelen van kwetsbare natuur is per definitie een langetermijnbeheer. Neem nu een orchideeënrijk grasland: dat kan je maar bereiken na tientallen jaren beheer. Een beheer dat zo intensief is en dergelijke lange termijninvesteringen vereist, kan niet gegarandeerd worden door beheersovereenkomsten van jaar tot jaar of met een looptijd van enkele jaren, die dan na het doen van grote investeringen nog altijd kunnen worden teruggedraaid.

Grote eenheden natuur als bron van natuurbeleving

Voor de rol die een natuurgebied in een dorp of een streek kan spelen, maakt het een zeer groot verschil uit of het gaat om een grote eenheid natuur van tientallen hectaren met delen van valleien en complexen van bos en moeras, of om kleine en kwetsbare sprokkel van geïsoleerde hooilanden, moerasjes, poelen enz. In het eerste geval kan zonder problemen duurzame natuur gecombineerd worden met recreatief medegebruik en landschapsbeleving. Bij te kleine en te kwetsbare 'snippergebieden' is dat veelal moeilijker te realiseren zodat soms nog de misvatting heerst van 'afgesloten reservaten', niet enkel voor het grazende vee maar ook voor de plaatselijke mensen die er rustig willen wandelen.

Jij kunt ook meedoen: Natuur kleurt je buurt, inzet voor natuur kleurt je leven

Meer dan ooit willen we deze resultaten en deze inzet tonen en naar buiten brengen om meer mensen hierbij te kunnen betrekken, om meer mensen hiervan te laten genieten, om natuur en landschap het leven van mensen te laten kleuren. We willen de mensen aanmoedigen die overal lokaal rond beheerde natuur actief zijn, om door te gaan met dit zinvolle en zingevende werk. We willen met deze campagne ook de

overheden en het brede publiek overtuigen van de meerwaarden en de duurzaamheid van onze aanpak. Maar even belangrijk is het dat er op vele plaatsen nieuwe mensen geïnteresseerd en geboeid geraken en zelf mee willen werken rond een bestaand of nieuw gebied in hun buurt, in hun afdeling, in hun streek. Mensen kansen geven om betrokken te zijn bij het natuurgebeuren in hun buurt, om concreet mee te werken aan de uitbouw van natuurgebieden: dat is de belangrijkste doelstelling van de campagne. Mensen die willen meewerken, kunnen dit mailen naar npob@natuurpunt.be van waaruit hun bericht onmiddellijk wordt doorgestuurd naar de afdeling of het reservatenteam in hun buurt.

Hugo Abts

IN DE KIJKER

Dag van de Aarde: vooraankondiging en oproep

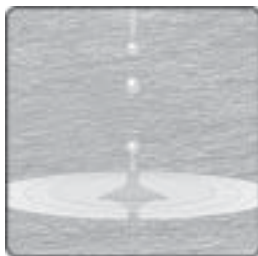

Zondag 25 april, Mechelen, Provinciaal domein De Nekker, Natuurgebied Mechels Broek

Aan de vooravond van de Vlaamse en Europese verkiezingen laten we de politici weten dat ook zij nu moeten beleidskeuzes maken indien we een kleurrijk Vlaanderen binnen Europa en de wereld willen hebben in 2010. Dat doen we op een centrale milieuhappening in Mechelen waar alle Vlaamse natuur- en milieuverenigingen zich verzamelen. De dag wordt opgezet door Greenpeace, JNM, Natuurpunt, WWF, Vibe, VBV, Durme vzw, de Torenvalk, Zuid-West-Vlaamse natuur- en Milieukoepel, Stichting Omer Wattez, Velt, Vogelbescherming, West-Vlaamse Milieufederatie, Bond Beter Leefmilieu,... en met jou. Met de Dag van de Aarde 2004 gaan we dus 'back to the roots' en maken we er een grootschalige milieuactiedag van. Op deze dag slaan milieuorganisaties wereldwijd en in Vlaanderen de handen in elkaar. We laten op een centrale manifestatie in De Nekker (Mechelen) onze stem voor een kleurrijk Vlaanderen in 2010 horen.

Zet de Dag van de Aarde, 25 april 2004, dus in je agenda!

We verzamelen ons achter een gezamenlijk platform voor echte welvaart en achter een duidelijk natuur- en milieuprogramma. Kiezen voor een beter, kleurrijk Vlaanderen in 2010 betekent immers nu kiezen voor:

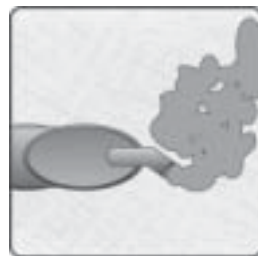
1. Ruimte voor water

2. Natuur voor iedereen

3. Beter klimaat

4. Gezonde lucht

5. Eerlijke landbouw

Op 5 thema-eilanden worden onze eisen op de Dag van de Aarde concreet gemaakt.

Op het programma staan verder: natuur- en milieuwandelingen met politici, workshops met BV's, kinderanimatie, planten- en zadenruilbeurs, theateroptredens, fietstochten, wandelingen door natuurdomein Mechels Broek, energiespelen, spandoeken schilderen, muziekoptredens en boottochten en een slotactie red de aarde.

Natuurpunt zal zorgen voor natuurbussen vanuit heel Vlaanderen naar Mechelen. JNM zet die dag in Mechelen haar piep- en initiatiedag op, Velt viert er haar 30 jaar bestaan... Jij bent een deel van de puzzel van het milieulandschap in Vlaanderen. Doe dus ook mee! en mobiliseer mee!

www.dagvandeearde.be

Op de website vind je naast achtergrond en praktische info ook het laatste nieuws over de plaatsen waar afdelingen bussen of treinen inleggen naar Mechelen.

Voor meer info: Karen Hiergens, BBL, karen.hiergens@bblv.be, 02 282 17 20

Nieuws uit de Hagelandse Heuvelstreek

afdelingen
Aarschot, Begijnendijk,
Bekkevoort, Diest, Holsbeek,
Lubbeek, Rotselaar,
Scherpenheuvel-Zichem,
Tielt-Winge, Tremelo

zaterdag 12 juni orchideeën kleuren de Papendel

In een uithoek van de deelgemeente Betekom ligt aardig verscholen een pracht van een natuurgebied. Sinds enkele jaren wordt hier de natuur uit de vergeethoek gehaald. De

In de lente worden de grachten door de bloeiende waterviolier wit getooid.

Papendel is een laaggelegen en nat gebied, waar de natuur precies omwille van dat natte karakter in de naoorlogse jaren wist stand te houden. Elders werden de gronden maximaal geëxploiteerd voor de economische ontwikkeling.

In 1995 werden in het gebied de meeste populieren gekapt, waarna onze vereniging een aantal percelen kon verwerven. Daar werd begonnen met het herstel van de bloemrijke vochtige graslanden, heide, rietveldjes en waterplassen. Deze open

plekken wisselen af met eiken- en elzenbosjes. Dit kleinschalig gebied is heel rijk aan allerlei vogels waarvan de nachtegaal, de kleine karekiet en de boomvalk de bijzonderste zijn. Daarnaast konden tal van zeldzame planten zoals de gevlekte orchis en de keverorchis, de blauwe knoop of de struikheide terug uitbreiden en trekken ze opnieuw heel wat kleurrijke vlinders (b.v. koninginnepage) aan. Boven de zuivere grachtjes zoemen weer tal van libellen, in het water zijn kikkers en salamander de koning te rijk. Liefhebbers van mossen kunnen hier zowaar 46 soorten mossen, maar ook een 20-tal soorten korstmossen terugvinden.

Natuurpunt wil uiteindelijk het hele gebied herstellen. Dankzij de onafgebroken inzet van de conservator en de afdeling groeide het reservaat van 5 ha in 1995 tot bijna 12 ha vandaag. Flinkke beheerinspanningen leidden intussen tot prachtige resultaten: een boeiende, erg verscheiden natuur ter beschikking van eenieder, vandaag en later, die van deze natuurpracht wil komen genieten.

**Vertrek 18u45 aan de Sint-Luciakerk, Begijnendijk
info: Alfredo Guillaume, 016 53 58 48**

Zondag 13 juni Achter Schoonhoven toont zijn kleurenpracht: orchideeën, ratelaars, margriet en dies meer

Ten oosten van Aarschot, in de door Diestiaanheuveld omsloten Demervallei, ligt het natuurreservaat Achter Schoonhoven. De grote natuurwaarde is het resultaat van een nog vrij open vallei, de verscheidenheid aan bodemtypes en de aanwezige kwelzones. Die eigenschappen en het grondgebruik van deze beemden en broeken, die van oudsher gemaaid en begraaasd werden, zorgen voor een rijke fauna en flora.

Straks worden de hooilanden die Natuurpunt beheert weer getooid met een bonte verzameling bloeiers: koekoeksbloem, margriet, ratelaar, reukgras maar ook knolsteenbreek en een intussen aardig gegroeid aantal Meiorchissen. Ooit was de brede orchis of meiorchis een algemene gast in de schrale hooilanden van Achter Schoonhoven. Bemesting, ontwatering en gebrek aan beheer zorgden ervoor dat deze fraaie orchidee bijna uit het gebied verdween. Knolsteenbreek, door intensieve bemesting verdrongen naar de randen van wei- en hooilanden en op vele plekken zelfs verdwenen, komt in de Demervallei her en der nog voor. Door het verschrallen van de graslanden in Achter Schoonhoven wordt deze plant straks weer een algemene verschijning in de vallei. Zo is het voortbestaan van de soort verzekerd.

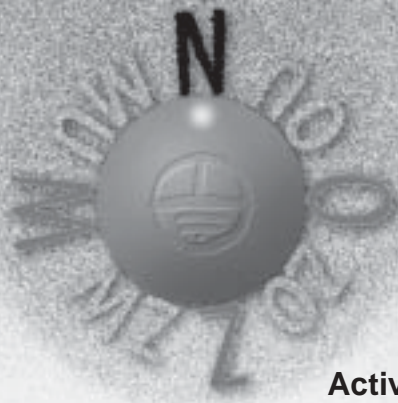
Achter Schoonhoven heeft ook onze gevederde vrienden heel wat te bieden. Het open landschap met de Demer en andere waterpartijen is bijzonder aantrekkelijk voor allerlei weidevogels. De Kievit is momenteel een goed vertegenwoordigde gast in het gebied. De heropleving van weidevogels zoals de kwartel en de gele kwikstaart, die hier vroeger zo talrijk aanwezig waren, is één van de doelstellingen van het beheer. Onze inspanningen kaderen in de door de Europese Unie uitgevaardigde Habitat- en Vogelrichtlijn en krijgen dus extra belangstelling. Door een geplande waterpeilverhoging van de Demer zouden kwartelkoning en watersnip opnieuw kansen krijgen.

Ook op educatief en recreatief vlak laten wij als vereniging geen kans voorbijgaan om deze nog overgebleven natuurwaarden te delen met mensen van alle leeftijden. De grote scholengemeenschap van Aarschot maakt graag gebruik van deze mogelijkheid om een stuk natuurbeleving in het leerprogramma te brengen. Wandelaars en fietsers en andere recreanten zijn steeds welkom op de vele veldwegen die het gebied doorkruisen.

Vertrek 14u00 aan het Chiroheem, Kortakker, Rillaar (Aarschot), info: Frans Wouters, 016 500 400

Natuur geeft kleur aan je buurt. Boeiende activiteiten in de Hageland

Nieuws uit de Hagelandse Heuvelstreek

afdelingen
Aarschot, Begijnendijk,
Bekkevoort, Diest, Holsbeek,
Lubbeek, Rotselaar,
Scherpenheuvel-Zichem,
Tielt-Winge, Tremelo

Zondag 13 juni de orchideeën van het Papenbroek brengen je in extase!

Goed verscholen in de vallei van de Begijnenbeek ligt deze groene parel, als levende getuige van een voormalig Hagelands beemdengebied. Meanderende beekjes banen zich hier een weg tussen de omliggende Diestiaanheuvels. Het Papenbroek herbergt een rijkdom aan fauna en flora, zeldzame soorten die overal bedreigd of verdwenen zijn. Centraal in het gebied ontspringt een bekoorlijk watertje, Gele gracht genaamd, dat gevoed wordt door helder, heel zuiver kwelwater.

Het natuurgebied bestaat uit een aaneenschakeling van natte graslanden, ruigten, bos en kleine waterpartijen (voormalige turfputten), die elk op zich aparte vegetaties huisvesten. Waterdrieblad, snavelzegge en wateraardbei wijzen op de invloed van kwelwater. Hier vinden we de laatste relictten van de zogenaamde schrale blauwgraslanden die vroeger massaal langs de Begijnenbeek voorkwamen. Aan de randen van de turfputten treffen we adderwortel en waterviolier aan, in het open water waterweegbree, drijvend fonteinkruid en kikkerbeet. Een ware lust voor massa's vlinders, libellen, groene en bruine kikker, alpenwatersalamander ... Blauwborst, rietgors, sprinkhaanrietzanger, bosrietzanger ... voelen zich opperbest in de wilgenkoepels, elzenbosjes en zeggenvelden. De ijsvogel scheert regelmatig over de beek en toont ons zijn eerder exotisch verenkleed. Stuk voor stuk zijn het voor Vlaanderen bedreigde soorten.

Door de regelmatig hoge waterstanden wordt vandaag gekozen voor een soort wisselbeheer van maaien, hooien en begrazing. Sinds enkele jaren zetten Hebrideans-schapen, één van de oudste schapenrassen van Europa, hun beste 'pootje' voor.

Zondag 9 juni om 9u00 blazen we verzamelen aan de Onze-Lieve-Vrouwekerk van Assent en nemen we je mee op sleeptouw in het Papenbroek. Ook hier zorgt de natuur voor kleur.

Info: Roel Baets, 013 32 79 49 of Jean Van Winkel, 0478 91 82 86

Papenbroek, blik op hooiland met Pluimzeggebult

Activiteitenkalender

zo 14 maart

wandeling Koebos Pellenberg
14u30, parking kasteel de Maurissens/domein UZ Pellenberg
info: Marc Artois, 016 46 39 57 en Frank Claessens, 016 46 25 80

zo 14 maart

wandeling in het Laakdal
14u00, kerk Tremelo, Schriekbaan
info: Walter Van Steenberge, 016 53 18 66

za 20 maart

natuur.quiz
18u30, jongensschool Betekom
info: Leen Van Craen, 016 53 75 45

za 27 maart

Anders-validendag
14u00, Meander, polyvalente zaal
info: Rik Maes, 016 44 31 96

zo 28 maart

voorjaarsbloeiërs in Achter Schoonhoven
14u00, St-Pieterskerk Langdorp
info: Bert Neefs, 016 56 09 31

zo 28 maart

holle wegenwandeling
14u00, kerk Assent
info: Roel Baets, 013 32 79 49

zo 28 maart

lente in de Spicht
14u00, parking sporthal Lubbeek (laarzen)
info: Lieven Van Oyenbrugge, 016 77 06 73

zo 4 april

excursie Dunbergbroek
9u00, kerk Holsbeek-dorp
info: Jan Wijckmans, 016 44 51 31

zo 11 april

voorjaarswandeling in Rogaarden i.s.m. KAJ Begijnendijk
6u00, kerk Begijnendijk
info: Leen Van Craen, 016 53 75 45

zo 25 april

nationale ledenhappening, uitstap naar nekkerhal Mechelen
7u00, kerk Bekkevoort
info: Roel Baets, 013 32 79 49

zo 25 april

reservaatsexcursie Wijngaardberg
14u30, Wezemaalplein
info: Rik Maes, 016 44 31 96 of Rudy Van Nuffel, 016 58 40 98

zo 25 april

wandeling Balenberg
14u00, kerk baal, Pastorijstraat
info: Walter Van Steenberge, 016 53 18 66

zo 2 mei

vroege vogelwandeling met ontbijt in en rond Dunbergbroek
7u00, kerk Holsbeek-dorp
7u15, Hof Ter Winge, Bergestraat
info: Guy Verrijdt, 016 29 70 83 of
Johan Vandeplas, 016 57 23 60

(vertrekkur controleren!!!)

ndse heuvelstreek

Nieuws uit de Hagelandse Heuvelstreek

afdelingen
Aarschot, Begijnendijk,
Bekkevoort, Diest, Holsbeek,
Lubbeek, Rotselaar,
Scherpenheuvel-Zichem,
Tielt-Winge, Tremelo

Oppervlakte beheerde natuurgebieden wordt groter

Sinds vele jaren wordt er gestaag getimmerd aan de weg om onze beheerde gebieden ruimer en meer aaneengesloten te maken. Niet om uit te pakken met cijfers en te tonen dat Natuurpunt Oost-Brabant groot en sterk is, maar wel om onze streekflora- en fauna alle kansen te geven die ze meer dan ooit verdient. Wetenschappelijk onderzoek toonde immers aan dat onze natuur nog steeds achteruitboert, en dat een gevarieerde natuur met bijzondere soorten bijna uitsluitend nog in de reservaten voorkomt. Dus is de keuze misschien snel gemaakt.

Zonder de steun van tal van vrijwilligers en donateurs, de Vlaamse overheid, de provincie en sommige gemeentes zouden we ver van de mooie resultaten staan. Natuurpunt is in feite enkel de katalysator die processen op gang brengt, waardoor het schijnbaar onmogelijke toch mogelijk wordt. Wij zijn onze sympathisanten, donateurs, vrijwilligers en overheden erg dankbaar voor het gestelde vertrouwen! Samen redden we nu een aantal prachtige gebieden waar deze en volgende generaties trots op mogen zijn.

In de regio 'Hagelandse Heuvelstreek' werken we aan het beheer van ruim 20 natuurgebieden voor een oppervlakte van totaal zo'n 640 hectares. Deze gronden zijn veiliggesteld door aankoop of huur. Sommige stukken liggen inmiddels mooi aaneengesloten, op andere plaatsen is het nog grotendeels een versnipperd lappendeken.

In de tabel hierbij geven we een overzicht per Natuurpunt-afdeling. In 2003 was er een aangroei (huur of aankoop) van 13 % (75 ha). In 2002 was dat bijna 58 ha, in 2001 maar liefst

114 ha. De grote groeiers in 2003 waren het Demerbroekenreservaat te Scherpenheuvel-Zichem, met 19,89 ha extra, en verder het gebied 'Laekdal' te Tremelo, met 13,61 ha. In de Demerbroeken wordt er nu 145 ha beheerd. Dat scheidt inmiddels ruimte voor spontane natuurontwikkelingsprocessen, iets wat in kleine reservaatjes (nog) niet kan gezien de ruimtelijke beperking. De Demerbroeken is zo stilaan een parel van een gebied aan het worden, en velen komen al wandelend van die pracht genieten. Want naast natuurbehoud gaat het vooral om 'natuur voor iedereen'. Onbekend maakt onbemind, en zonder steun van natuurliefhebbers komen we nergens.

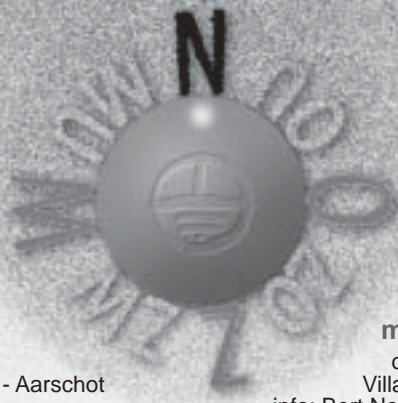
Een speciaal woord van dank en respect gaat hierbij naar de medewerkers 'uit het veld', de vrijwilligers die het aankoop- of huurbeleid in de praktijk weten om te zetten. Zij trekken ettelijke uren uit om met eigenaars te gaan praten, te onderhandelen over de aankoop- of huurprijs, met notarissen te overleggen etc.

Om verder aan de spreekwoordelijke weg te kunnen timmeren, doen we hierbij nogmaals een warme oproep om de aankoop van natuurgebieden te steunen door een gift over te maken op het reservatenfonds. Dat kan op rekeningnummer 293-0212075-88 met vermelding van het projectnummer (zie onderstaande tabel) van het gebied dat je wenst te steunen. Voor giften vanaf 30 euro krijg je een fiscaal attest. Hartelijk dank bij voorbaat!

Filip Meyermans

projectnr.	reservaat	afdeling	totaal (01-01-2004)
7707B	Langdonken	Aarschot	35,4976 ha
9423	Speelhoven	Aarschot	7,4328 ha
9915	Vorsdonkbos-Turfputten en Demerbeemden	Aarschot/Begijnendijk	56,5572 ha
9941	Molenheide	Aarschot	15,4038 ha
9951	Meertsels/Vallei van de Kalsterloop	Aarschot	3,2690 ha
9979	Achter Schoonhoven	Aarschot	45,4781 ha
9925	Molenberg	Begijnendijk	0,0870 ha
9931	Meren	Begijnendijk	0,4386 ha
9943	Papendel	Begijnendijk	11,6498 ha
9908	Papenbroek	Bekkevoort	9,8264 ha
9040	Groot Asdonk	Diest	60,5210 ha
9969	Dassenaarde	Diest	43,9976 ha
9917	Hagelandse vallei (Dunbergbroek en Tussen Twee Motten)	Holsbeek/Tielt-Winge	51,3474 ha
9933	De Spicht	Lubbeek	23,5927 ha
9413	Koebos	Lubbeek/Bierbeek	26,5600 ha
9916	Wijngaardberg	Rotselaar	21,1559 ha
9412	Catselt	Scherpenheuvel-Zichem	24,7666 ha
9914	Demerbroeken	Scherpenheuvel-Zichem	145,9005 ha
9407	Laekdal	Tremelo/Rotselaar	26,6716 ha
9955	Zegbroek	Tremelo	9,8970 ha
9959	Bolloheide	Tremelo	12,9650 ha
9982	Balenberg	Tremelo	8,1183 ha
			641,1339 ha

Nieuws uit de Hagelandse Heuvelstreek

afdelingen
Aarschot, Begijnendijk,
Bekkevoort, Diest, Holsbeek,
Lubbeek, Rotselaar,
Scherpenheuvel-Zichem,
Tielt-Winge, Tremelo

zo 2 mei

familiewandeling Speelhoven
14u00, Kapel OLV van Smarten, Bergvijver - Aarschot
info: Bert Neefs, 016 56 09 31

zo 16 mei

natuurontwikkeling in Vorsdonkbos - Turfputten
14u00, oud station gelrode
info: Bert Neefs, 016 56 09 31

zo 16 mei

open natuurdag Papenbroek
14u00, kerk Assent
info: Roel Baets, 013 32 79 49

zo 16 mei

excursie Kloosterbroekbos
9u00, kerk Holsbeek-dorp
info: Jan Wijckmans, 016 44 51 31

zo 16 mei

wandeling Chartreuzenbos
14u00, infopaneel Lemingstraat, Linden
info: mevr. Masure, 016 26 07 90

za 22 mei

vliegen ontdekken in Dunbergbroek
14u00, kerk Holsbeek-dorp
info: Guy Verrijdt, 016 29 70 83 of Joris Menten, 0495 27 53 93

zo 23 mei

wandeling Koebos Pellenberg
14u30, parking kasteel de Maurissens/domein UZ Pellenberg
info: Marc Artois, 016 46 39 57 en Frank Claessens, 016 46 25 80

vr 28 mei

avondwandeling in de Bolloheide
19u00, kerk Grootlo, Kapelstraat
info: Walter Van Steenberge, 016 53 18 66

za 29 mei en zo 30 mei

natuurweekend Demerbeemden
10u00, kerk Betekom
info: Koen Baert, 0477 88 08 26

zo 30 mei

busuitstap naar de Gaume
7u00, gemeentehuis (inschrijven verplicht!)
info: Roel Baets, 013 32 79 49

zo 6 juni

libellen in de Wingevallei: kennismaking en inventarisatie
14u00, Uythemmolenvlaseelaar
info: Koen Berwaerts, 013 78 16 22

za 12 juni

Orchideeënwandeling in Papendel
zie kader pagina ???

zo 13 juni

orchideeën in Achter Schoonhoven
zie kader pagina ???

zo 13 juni

orchideeënwandeling Papenbroek
zie kader pagina ???

zo 13 juni

dagtocht
7u00, kerk Tremelo
info: Walter Van Steenberge, 016 53 18 66

ma 22 maart tot 14 juni

cursus Natuur-in-Zicht
Villa Coremans
info: Bert Neefs, 016 56 09 31

zo 20 juni

wandeling in het Zegbroek
14u00, P. Damiaanmuseum, P. Damiaanstraat
info: Walter Van Steenberge, 016 53 18 66

Werkdagen

za 20 maart

opruimactie in de Langdorpse natuur
9u00, tegenover taverne 't Sand, Gijmelsesteenweg 353,
Gijmel-Langdorp
info: Aarschot

za 20 maart

werkdag Vallei van de Kalsterloop (Blakers)
9u00, tegenover taverne 't Sand, Gijmelsesteenweg 353,
Langdorp
info: Firmin Van Passel, 016 56 69 18

za 27 maart

werkdag Molenheide
9u00, Heimolen, Windmolenstraat, Langdorp
info: Luc Storms, 016 50 12 13

za 27 maart

werkdag Dunbergbroek
8u00, Uythemmolenvlaseelaar
info: Jan Wijckmans, 016 44 51 31

za 27 maart

werkdag opruimen perceel "Michiels Victor"
9u00, laatste huis Bruggelandstraat
info: Walter Van Steenberge, 016 53 18 66

za 3 april

Vorsdonkbos-Turfputten (werkdag)
13u30, station Gelrode
info: Bert Neefs, 016 56 09 31

za 3 april

werkdag Papenbroek
info: Roel Baets, 013 32 79 49

za 24 april

werkdag Dunbergbroek
8u00, Uythemmolenvlaseelaar
info: Jan Wijckmans, 016 44 51 31

za 24 april

werkdag opruimen perceel "Michiels Victor"
9u00, laatste huis Bruggelandstraat
info: Walter Van Steenberge, 016 53 18 66

za 29 mei

werkdag Dunbergbroek
8u00, Uythemmolenvlaseelaar
info: Jan Wijckmans, 016 44 51 31

za 5 juni

Vorsdonkbos-Turfputten (werkdag)
13u30, station Gelrode
info: Bert Neefs, 016 56 09 31

za 5 juni

werkdag Papenbroek
info: Roel Baets, 013 32 79 49

za 19 juni

werkdag Molenheide
9u00, Heimolen, Windmolenstraat, Langdorp
info: Luc Storms, 016 50 12 13

Papendel: l

Nieuws uit Zuidoost- Brabant

afdeling Gete-Velpe

Geetbets, Kortenaeken, Landen,
Linter, Zoutleeuw

afdeling Velpe-Mene

Bierbeek, Boutersem, Glabbeek,
Hoegaarden, Tienen

**Meer danha
duurzame natuur
beheerd door VEME en GEVE**

Dat natuur kleur geeft in je buurt wordt zeker ook in Zuidoost Brabant bewezen. Binnen de afdeling Velpe-Mene werd de laatste 10 jaar circa 300 ha bijkomende natuur voor de toekomst gerealiseerd. Maar ook binnen de afdeling Gete-velpe wordt in totaal eenha beheerd.

In de afdeling Velpe-Mene zijn er een twintigtal reservaatprojecten gaande van Koebos-Langenbos in het westen, de Rosdel en Hoegaardse valleien in het zuiden, de Paddenpoel-Velpevallei-Zuurbemde (Glabbeek), het Tiensbroek en de Getevallei in het noordoosten, telkens te paard met gebieden in Hoeleden en Linter binnen het werkingsveld van de afdeling Gete-Velpe. Deze 20 reservaatprojecten (zie voor een overzicht en een kaartje op www.velpe-mene.be onder natuurbeheer) beslaan tezamen een oppervlakte van circa 300 ha.

Ook binnen de afdeling Gete-Velpe is de laatste jaren het aantal beheerde natuurgebieden fors toegenomen met de prachtige Heibossen te Hoeleden en Linter, met het Aronst Hoeck in de vallei van de Melster en Getevallei, dat in 2003 en 2004 kon groeien tot meer dan 100 ha en één van de gebieden met enorme natuurontwikkelingsmogelijkheden vormt. Verder overal verspreid in het landschap een reeks parels zoals de Beemden in Landen, het Doysbroek te Linter, het Begijnenbos te Waanrode, delen van het Vinne te Zoutleeuw.

Dus ook in Zuidoost-Brabant maken de beheerde natuurgebieden het verschil en vormen ze een ruimte waar het goed is voor planten en dieren, waar het goed toeven is voor natuurliefhebbers en mensen die willen genieten van hun streek en waar door vele vrijwilligers gewerkt wordt aan de uitbouw van natuur voor de toekomst.

Natuur geeft kleur aan je buurt. Boeiende activiteiten in Zuidoost-Brabant

Aronst Hoeck, regionale trekker op de Open Monumentendag van 12 september 2004

Rond het gebied Aronst Hoeck in de Getevallei en de Melsterbeek is de laatste jaren door inzet van de ploeg ter

plaatste het snelgroeiende natuurgebied totstandgekomen. Begonnen met de eerste realisaties begin, steeg het gebied totha eind 2002, om sindsdien uit te breiden toteind januari 2004.

Gezien de enorme landschappelijke waarde en de verbondenheid met een reeks cultuurhistorische monumenten werd beslist om dit gebied op de Open Monumentendag van 12 september 2004 tezamen met de Heimolen in Langdorp als de regionale trekpleisters van Natuurpunt Oost-Brabant, regionale vereniging Natuur & Landschap in de kijker te plaatsen. Voor de afdeling Gete-Velpe wordt dit dan ook de centrale activiteit binnen de campagne: 'natuur kleurt je buurt, inzet voor natuur kleurt je leven'

Nieuws uit Zuidoost- Brabant

Voorjaarsactiviteiten Kleurencampagne in Zuidoost-Brabant

- **Dubbelactiviteit**
'Orchideeën kijken in je streek'

Donderdagavond 13 mei: Aardgat Tienen, 19u station Tienen

Het Aardgat is een klein beheerd natuurgebied aan de poort van de stad Tienen waar bewezen wordt dat door goed beheer zulk gebied kleur kan geven aan het landschap en de leefomgeving van de mensen. Op enkele hectaren nat hooiland, graasweiden en moerassige rietlanden komt een rijke biodiversiteit voor. Stap voor stap werd het gebied uitgebreid door de aankoop en verdere natuurontwikkeling van nieuwe percelen. Op de oudere percelen komen meer dan 100 brede orchissen maar ook bosorchissen voor. Het gebied ligt binnen de ring van Tienen en maakt deel uit van de Ruilverkaveling Willebringen. Om stedelijke natuur aan de rand van de stad speciaal in de kijker te stellen en aan te geven dat door goed beheer ook daar prachtige resultaten te behalen zijn, hebben we deze avondwandeling opgenomen als een campagne-activiteit. Als het goed weer is, zal er na de wandeling gelegenheid zijn om een glaasje te drinken en met de mensen van het reservatenteam en van de reservaten-werkgroep van de afdeling Velpo-Mene na te praten.

Zaterdag 15 mei: Snoekengracht Boutersem, 19u station Verrijk

De Snoekengracht is beheerd natuurgebied sinds 1976 en is het oudste reservaat binnen de toenmalige vereniging Natuur & Landschap. Wat toen begon als een kleine parel van 4 ha in het natste deel van de vallei is inmiddels uitgegroeid tot een complex van meer dan 21 ha aan weerszijden van de Velpo en stroomopwaarts in de vallei van de Vondelbeek en de kop van het Kautemveld. Bij de start van het beheer kwamen amper nog enkele brede orchissen voor, door het goed beheer is dit systematisch uitgebreid tot meer dan 6000 nu. De Snoekengracht is dan ook één van de mooiste ontwikkelde dottergraslanden, zelfs binnen Vlaanderen. Al 28 jaar na elkaar en zonder enige onderbreking worden de hooilanden gemaaid en het hooi afgevoerd door jong en oud. Naast vele vrijwilligers waren de beide initiatiefnemers, André Roelants en Hugo Abts, sinds 1981 aangevuld door Georges Buelens, onafgebroken elk jaar bij de zomerwerkdagen op post. Sinds vorig jaar is er een uitgebreid team actief dat de bezoekers op de 'kleurendag' van 15 mei zal rondleiden langs de orchideeëngraslanden, de moerassige ruigten en broekbossen en de natuurtentakels in de Vondelbeek en de kop van het Kautemveld. Naast de pure orchideeënwandeling kan je ook een landschapswandeling doen waarbij je kennis kunt maken met de ontwikkelingen rond de ruilverkaveling Willebringen, onze inzet voor onverharde wegen, voor nieuwe

afdeling Gete-Velpo

Geetbets, Kortenaeken, Landen,
Linter, Zoutleeuw

afdeling Velpo-Mene

Bierbeek, Boutersem, Glabbeek,
Hoegaarden, Tienen

landschapselementen, voor de ontwikkeling van graslanden type Rosdel en voor akkerbeheer ten behoeve van de geelgorzen.

De Snoekengracht illustreert ook het verhaal over het denken rond beken en waterbeheer. Waar nu de prachtige meanderende Velpo loopt, werd indertijd het jonge reservaat bedreigd door plannen voor afsnijding van de meanders en rechttrekking. De Snoekengracht en het omgevende gebied tonen welke mogelijkheden er zijn voor beek- en integraal waterbeheer en hoe door te berggen in de bovenlopen stroomafwaarts overstromingen kunnen voorkomen worden. Hier kan je verder zien hoe in het Kautemveld gewerkt wordt aan het behoud van soorten die nu op de Rode Lijst staan maar vroeger algemeen voorkwamen, zoals de geelgorz. Je ervaart hoe het landschap wordt bepaald door de onverharde en trage wegen. Dit is dan ook het uitgelezen gebied om 'ieder wat wils' te bieden van kleuren en aanpak; boeiende natuur en omgevend landschap met een groene vinger binnen de bebouwde ruimte. Traditioneel verwelkomen we op de jaarlijkse orchideeënkijkdag een 120 à 150 bezoekers. Ook dit jaar zullen we met verschillende gidsen die het gebied kennen en doorleefd hebben paraat staan. Net als in het Aardgat zal er behoudens erg regenweer mogelijkheid zijn om na te praten bij een glaasje. Laarzen noodzakelijk.

Nieuws uit Zuidoost- Brabant

afdeling Gete-Velpe

Geetbets, Kortenaeken, Landen,
Linter, Zoutleeuw

afdeling Velpe-Mene

Bierbeek, Boutersem, Glabbeek,
Hoegaarden, Tienen

- **Zaterdagavond 5 juni**
Van wulpen en knolsteenbreek in
de Velpevallei en omgeving Padden-
poel,
19u kerk van Bunsbeek (Glabbeek)

De Velpevallei in Bunsbeek ligt in de middenloop van de dan al brede Velpe en kenmerkt zich door uitgestrekte weilanden, leibeken en leigrachten. De Velpe is hier een schoolvoorbeeld van een dynamisch nog meanderende rivier: op sommige plekken verplaatst de rivier zich door een proces van geven en nemen over ettelijke centimeters, zelfs decimeter per jaar. Sinds eind tachtiger jaren werd hier op een oppervlakte van iets meer dan één ha de Paddenpoel uitgebouwd, ten dele in de vallei, ten dele op de flanken en ten dele op een zandige donk. Een enorme soortenrijkdom heeft zich ontwikkeld op de heischrale graslanden met veel tormentil maar ook blauwe knoop, massaal karwijselie, kattedoorn en andere unieke soorten die kleur geven. Sinds enkele jaren komt het reservaat met een reeks verspreid liggende percelen over een groter deel van de vallei worden uitgebreid. In dit complex komt sinds enkele jaren jaarlijks de jodelende wulp voor en konden we na een drietal jaren beheer op sommige graslanden een sensationele soortenontwikkeling tot ontwikkeling zien komen met groeiplaatsen van knolsteenbreek, veel margriet, reukgras, veldbies, koekoeksbloem, pinksterbloem en kruipend zenegroen. Prachtige resultaten. Maar ook tekenend. Sta midden de vallei en kijk rond: de percelen van Natuurpunt kun je vanop honderden meters afstand aan de kleuren herkennen terwijl elders veelal louter egaal grasland te zien is.

Het gebied ligt in de ruilverkaveling Vissenaken, die volop in de uitvoering van de herverkaveling is. Met volle inzet wordt hier gewerkt om de uitbouw te bekomen van een reservaat-complex die naam waardig, waar op een duurzame wijze toekomst kan gegeven worden aan natuur. Dat wil zeggen dat de natuur hier niet beperkt mag worden tot verspreide percelen die elk op zich de invloed van de ontwatering of de omliggende bemesting ondergaan, maar een grote eenheid moet vormen waarin integraal waterbeheer een rol kan spelen door het ophouden van water en het laten naar boven komen van de kwel die nu door diepe greppels grotendeels afgevangen wordt. Natuurpunt zet dus in op een fors reservaatcomplex Paddenpoel-Velpevallei-Scholbeemd-

Koestraat waar er ruimte is voor natuurontwikkeling zowel in de natte sfeer als in de overgangen tussen nat en droog. De Velpe blijft hier meanderen, alhoewel de in de tachtiger jaren aanbestede normalisatiewerken nog in de plannen standhielden tot diep in de negentiger jaren en het enkel door de volgehouden inzet van de ploeg van de Regionale Vereniging Natuur & Landschap was dat deze werken niet werden uitgevoerd.

Het kan echter verkeren! Sinds kort plant Afdeling Water van Aminoal overal waar de Velpe wél rechtgetrokken is een bypass onder de vorm van natuurlijke vistrappen in meanderende nevenlopen die een stroomvoerende vermogen hebben van ongeveer de helft van de laagwaterafvoer van de Velpe.

Zonder het jarenlang engagement van een hele ploeg vrijwilligers geen kleur in het landschap en geen levende Velpe. Zoals we toen bij de rechttrekkingsproblematiek op de tijd vooruit waren en veel onheil onder de vorm van wateroverlast stroomafwaarts voorkomen hebben, staan we nu weer in dezelfde positie van één tegen allen om binnen de ruilverkaveling grote en duurzame eenheden natuur te vrijwaren, om te voorkomen dat de verspreide meidoornhagen en struwelen (anno 2004) in de vallei worden gekapt, om op te komen voor het behoud van alle taluds en voor het behoud van trage en onverharde wegen. We rekenen dus op een talrijke opkomst van alle mensen met een hart voor natuur om Velpe-Mene en het team rond de Paddenpoel op 5 juni te bemoedigen en tezelfdertijd een boeiende natuur- en landschapsbeleving mee te maken.

- **Zondagnamiddag 27 juni:**
oude spoorwegberm en Getevallei op
grens Tienen en Hoegaarden,
14u Sint-Servatiuskapel, Rommersom

Denken aan natuur in Hoegaarden brengt ons vanzelf bij het Rosdel met zijn sensationele resultaten van natuurontwikkeling op voormalige kalkrijke akkers en zijn akkerbeheer met de gorzenconcentraties, het Meldertbos of het complex Mene-Jordaan.

In de Getevallei tussen Hoegaarden en Tienen is de laatste jaren ook een prachtig landschappelijk geheel ontstaan dat tezamen met de oude spoorwegzate en zijn typische warmteminnende soorten elke natuurliefhebber doet watertanden. Dit geheel beslaat nu reeds een oppervlakte vanha. Een nieuw en dynamisch reservatenteam bestaande uit mensen van Hoegaarden en Tienen ziet in dit gebied grote mogelijkheden voor natuurbeleving en wandelingen. Op zondag 5 juni kan je komen kennismaken zowel met het gebied als met het team tijdens een typische familie-wandeling. Daarna is er gelegenheid voor een natje en droogje als het weer het toelaat.

Nieuws uit Zuidoost- Brabant

Natuurpunt geeft terug kleur aan het Begijnenbos

Het Begijnenbos bevindt zich ten noorden van de Velpe voornamelijk op het grondgebied van de gemeente Kortenaken (Waanrode en Kersbeek). Het boscomplex situeert zich langs de bovenloop van de Kattebeek en de Begijnenbeek, op de waterscheidingskam van het stroomgebied van de Velpe en de Begijnenbeek.

Het Begijnenbos is één van de belangrijkste restanten van de uitgestrekte boscomplexen die zich tot in 19de eeuw ten noordoosten van Tienen uitstrekten. Het ontgonnen bosgedeelte werd grotendeels omgezet in akkers en weilanden. Het merendeel van deze akkers en weilanden zijn nu laagstamboomgaarden of maïsakkers. Enkel rond de Essenberg is er nog historisch permanent grasland aanwezig. Omdat deze relictbossen een deel zijn van een oud boscomplex en nooit in landbouwgebruik geweest zijn, is de kruidlaag bijzonder rijk. Sinds enkele jaren tracht de afdeling Gete-Velpe, via aankoop, de verdere aftakeling van deze overgebleven bosgebieden tegen te gaan. Economische doelstellingen zijn immers nog steeds prioritair in de meeste bossen. Roofbouw en slecht beheer zijn er schering en inslag. Na de aankoop van het Heibos (65 ha) in 1999, kon de vereniging nog belangrijke percelen verwerven in het Rukenbos (4 ha) en het Begijnenbos (16 ha).

Bosvegetaties met Kempense en Haspengouwse invloeden

De bosvegetaties op de droge bodems zijn een overgangstype tussen zuur eikenbos naar eiken-haagbeukenbos. Op de zandige en meest zure bodems vinden we een kruidlaag met o.a. adelaarsvaren, gewoon vingerhoedskruid, fraai hertshooi, pijpenstrootje, pilzegge en ruige veldbies. De minder uitgeloopte zandlemige bodems herbergen mesofiele bossen met talrijke elementen van het eiken-haagbeukenbos en het essen-iepenbos. De meest voorkomende soorten zijn bitterzoet, bosandoorn, bosanemoon, boswederik, dalkruid, geel nagelkruid, gele dovenetel, gewone salomonszegel, grote muur, groot heksenkruid, ijle zegge, kruipend zenegroen, kleine maagdenpalm, look zonder look, maarts viooltje, meiklokje en veelbloemige veldbies. Deze bossen, vaak met een zeer rijk voorjaarsaspect, komen voornamelijk voor ten noorden van het kasteel Hoge Meier maar ook in de verspreide veldbosjes. Je treft er ook nog enkele broekbossen aan met voornamelijk gewone es en zwarte els. In de vochtige delen van het oude bos en op oude graslanden zijn populieren ingeplant. Onder de eerste generatie populieren is er geen spontane opslag van andere struiken en/of bomen.

Het open landschap zwaar verminkt door de intensieve land- en bosbouw

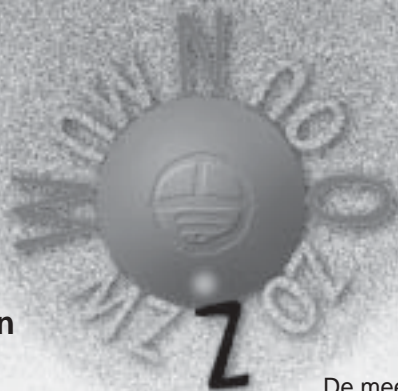
In het gebied zijn de laatste jaren veel graslanden omgezet. Zo stond de Essenberg in het rapport 'Natuur in het Hageland en Oost-Brabant' (1980) beschreven als een weelderig gebied en een landschappelijk onaangeroerd geheel met moerassige weide en poelen. Slechts enkele kleine landschapselementen zijn nu nog aanwezig.

afdeling Gete-Velpe

Geetbets, Kortenaken, Landen,
Linter, Zoutleeuw

afdeling Velpe-Mene

Bierbeek, Boutersem, Glabbeek,
Hoegaarden, Tienen

De meeste graslanden zijn helaas soortenarm en in intensief gebruik. De soortenrijkdom is hierdoor beperkt tot Engels raaigras en kruipende boterbloem. Enkele van deze graslanden zijn nog omzoomd met een meidoornhaag en/of houtkant. Op een paar plaatsen vinden we nog relict-situaties die ons een idee geven van de potentiële flora. We vermelden: gewoon reukgras, kale jonker, knooppkruid, pinksterbloem en veldrus. In het nabije verleden groeide hier nog de vrij zeldzame karwijselie. De laatste jaren zijn er veel graslanden omgezet naar akker. Deze akkers worden deels gebruikt voor de verbouwing van maïs. In enkele bermen is er nog korenbloem en borstelbies te vinden.

In het gebied zijn er enkele heiderelicten over van een vroeger groot geheel. Op een kapvlakte, die helaas terug is aangeplant met Amerikaanse eik en esdoorn, vinden we nog restanten van heidevegetaties. Op sommige plaatsen is er zelfs een bedekking van 60% met struikheide met zeer veel jonge kiemplantjes. In het rapport 'Natuur in het Hageland en Oost-Brabant' (1980) is er ook sprake van heiderelicten ten zuiden van het kasteel van Waanrode. Op deze plaats staan nog soorten zoals bochtige smele, bosbes, pijpenstrootje, struikheide en tormentil.

Op kapvlakten, wegen en bosranden kan je, verspreid over het gehele gebied, duizendguldenkruid, borstelbies, boskruiskruid, brem, fraai hertshooi, gewoon reukgras, hazenzegge, liggend hertshooi, pilzegge, tormentil, veelbloemige veldbies en in mindere mate pijpenstrootje en vingerhoedskruid aantreffen. Deze kapvlaktes zijn geklepelend en gemaaid voor de herinplant van de verschillende percelen. De bodemstructuur is zwaar beschadigd door het rooien en uitslepen van de bomen.

Op sommige plaatsen in het bos bevinden zich enkele verlande of gedempte poelen. Aan de Essenberg zijn er in de vochtige weides een paar relictten van verdwenen poelen, die nog op de stafkaart van de jaren '80 staan. Er zijn enkele bronnen aanwezig in het gebied, sommige tijdelijk van aard (stuwwater zoals aan de Essenberg), andere permanent, met een redelijk groot debiet aan de bron (zoals de Kattebeek). Deze bron bevoorraadt de poel en de Kattebeek.

Fauna nog onvoldoende onderzocht

Doordat het gebied al jarenlang ontoegankelijk was voor iedereen en grote delen nu nog ontoegankelijk zijn, zijn er ook niet zoveel waarnemingen van het gebied beschikbaar. Zomertortel en wespenspindief worden zeer regelmatig aangetroffen. Andere soorten zijn boomvalk, buizerd, geelgors (wintergast), glanskop, houtsnip en rode wouw (in het voorjaar). De kamsalamander is waargenomen in een veedrinkpoel in de omgeving. Bruine kikker en gewone pad komen voor in de poel achter de boswachterwoning. eekhoorn, ree en vos komen voor in het hele gebied.

Op de kapvlaktes, bosranden en de open gebieden komen de volgende vlinders voor: atalanta, boomblauwtje, bont zand-oogje, gehakelde aurelia, icarusvlinder, kleine vuurvlinder, klein koolwitje, koevinkje (talrijk), oranje zandoogje (zuidrand van de gekende populatie) en zwartsprietdikkopje.

Nieuws uit Zuidoost- Brabant

afdeling Gete-Velpe

Geetbets, Kortenaeken, Landen,
Linter, Zoutleeuw

afdeling Velpe-Mene

Bierbeek, Boutersem, Glabbeek,
Hoegaarden, Tienen

Ons beheersdoel.

Onze doelstelling is het creëren van een groot aaneengesloten boscomplex met verschillende open plekken en graslanden. Verder beogen we het herstel van de heischrale graslandjes op plaatsen met voldoende potenties. Heel wat aandacht verdienen de zoom- en mantelvegetaties. Er wordt gestreefd naar een natuurlijke bosstructuur met zoveel mogelijk dood hout, spontane verjonging, een grote afwisseling in structuur (open en gesloten bos) en inheemse boomsoorten. Het is de bedoeling dat de oppervlakte bos in het gebied toeneemt. Deze toename van het bos zal plaats vinden door spontane verbossing.

Het omvormingsbeheer zal voornamelijk bestaan in het herstellen van de natuurlijke structuur van de bossen en het verwijderen van exoten. Een sterk exotenbeheer zal noodzakelijk zijn. Hierbij zullen eerst de zaadbomen worden aangepakt. Het is de bedoeling om in de eerste plaats de Amerikaanse vogelkers te bestrijden. Het verwijderen van de Amerikaanse eik zal in een tweede fase plaatsvinden.

Natuur voor iedereen?

Het Begijnenbos is voor het grootste gedeelte in privé eigendom en in gebruik als jachtdomein. Dit jachtdomein wordt nog steeds met alle mogelijke middelen van de buitenwereld afgezonderd. Pottenkijkers riskeren dat ze hier manu militari worden verwijderd. Enkel de percelen die beheerd worden door Natuurpunt vzw zijn toegankelijk langs enkele boswegen en de openbare weg (Oude Tiensestraat).

Tekst en foto's: Jaak Geebelen

Première

Open wandeling in het Begijnenbos

Onze conservators laten je op 6 april kennismaken met de flora en fauna van dit weinig gekende bos. We spreken om 14u af aan de kerk van Waanrode.
Info: 016 77 97 68

NATUURPUNT VELPE-MENE Kern Tienen
nodigt je van harte uit op de

natuur

FUIF

Zaterdag 27 maart - 22u
vkk €3 - kassa €4
't Poenhuys Hoegaarden
muziek Willem van de Filem

Met de opbrengst worden
natuurgebieden aangekocht

Nieuws uit afdeling Velpe-Mene

Uitreiking Gouden gors aan vrijwilligers Afdeling Velpe-Mene

Tijdens de algemene vergadering van 10 januari werden de 'Gouden gorzen' voor verdiensten uitgereikt. Bij de toekenning is er rekening gehouden zowel met vernieuwing als met continuïteit. Voor 2003 ging de trofee naar Robin Guelinckx en naar Esther Buysmans. De inzet van Robin Guelinckx voor het natuurbeheer en natuurstudie binnen de afdeling is

tekenend. Hij is het gezicht van een groep jongeren die de vernieuwing en verjonging binnen de afdeling belichamen. Esther Buysmans is de bezieler en de altijd aanwezige organisator van het vrijwillig natuurbeheer, de motor achter een reeks cursussen, de eerste en de laatste bij alle afdelingsactiviteiten. Beide laureaten wensen we te feliciteren met hun Gouden gors en nog meer te bedanken voor hun gewaardeerde inzet. Hiermee is een nieuwe traditie binnen de afdeling ingezet: elk jaar willen we deze blijk van waardering toekennen aan mensen die zich gewoon buitengewoon ingezet hebben voor natuur en beweging.

Succesvolle algemene ledenvergadering op 10 januari 2004

73 leden waren er aanwezig op de jaarlijkse ledenvergadering van de afdeling, waarop het bestuur verantwoording aflegde voor de werking van 2003 en de prioriteiten en het werkingsprogramma voor 2004 vaststelde. Pieter Abts presenteerde het jaaroverzicht met beelden van een heel jaar werking. Webmaster Jan Stuckens toonde de nieuwe website van de afdeling: www.velpe-mene.be. Jan trok er de aandacht op dat de site een foto-en beeldenarchief bevat en dat er nu ook een enquête liep via de site. Jan Hanot gaf op zijn beurt een overzicht van de succesvolle kinderactiviteiten.

De voorzitter toonde zich dolgelukkig dat de doelstellingen die we op vorige algemene vergadering gesteld hadden, gehaald werden: overall zijn reservatenteams gestart, de aanwezigheid op activiteiten overtrof alle verwachtingen, met zelfs een uitschieter van 6000 aanwezigen op de Open monumentendag in Meldert, de cursussen zijn succesvol en direct volgeboekt, de verjonging binnen het bestuur is een feit. De ledengroei kende in 2003 weer een piek: de afdeling sprong in 2003 van 711 tot 851 leden, wat een aangroei is van 140 leden. Vooral Hoegaarden en Boutersem waren de groeiers in

Nieuws uit Zuidoost- Brabant

2003. De reservatenwerking is voorbeeldig en de eigen inbreng in het reservatenfonds kende een absoluut hoogtepunt. Voor 2004 werd gekozen om de uitstralingsactiviteiten voort te zetten, dit maal binnen de kleurencampagne van Natuurpunt Oost-Brabant. Voor eind 2004 willen we de kaap

van de 1000 leden bereiken. Even belangrijk is dat meer dan ooit aandacht zal worden besteed aan de opvang en begeleiding van nieuwe mensen die willen meewerken. Verder willen we kijken naar heel de omgeving en het hele landschap, ook naar de cultuurhistorische elementen.

afdeling Gete-Velpe

Geetbets, Kortenaeken, Landen,
Linter, Zoutleeuw

afdeling Velpe-Mene

Bierbeek, Boutersem, Glabbeek,
Hoegaarden, Tienen

De waarneming van een witkopgors trekt aandacht op succesvol beheer voor Rode lijst-soorten geel- en grauwe gors

Een 60-tal mensen uitgerust met telescopen stonden eind december temidden van de akkers aan Nerm (Hoegaarden) te kijken om een glimp op te vangen van een witkopgors. De gebroeders Collaerts hadden immers een eerste veld-

waarneming van deze Siberisch-Aziatische soort gesignaleerd tussen de grote groepen geelgorsen en rietgorzen die voorkwamen op de door Natuurpunt beheerde akkertjes met overjarig graan.

Achteraf bleek het te gaan om een kruising tussen een witkopgors en geelgors, maar heel vogelkijkend Vlaanderen werd wel geconfronteerd met de concentraties geelgors (tot 600 vogels), rietgors en grauwe gors (meer dan 100 vogels) in groepen en verspreid over de akkers van de Blinde Ezel, Nerm, Katerspoel, Egypte, Galg en Pertseveld. De afdeling beheert een reeks akkers op kalkhoudend substraat die omgezet zijn naar kalkgrasland, en waarop nu reeds soorten als bijenorchis, bergnachtorchis, donderkruid voorkomen. Een andere reeks worden beheerd als akkers voor de akkerkruiden zoals spiegelklokje, blauw walstro en in functie van hamster en geelgors. Deze akkers worden in een twee- of drieslagsysteem deels braak gelaten, deels ingezaaid met tarwe die we overwinter laten staan. De akkerkruiden waren er al, en nu deze winter was het bingo met de gorzen. De geel- en grauwe gorzen zijn allebei Rode lijst-soorten die in Vlaanderen bedreigd zijn en bij ons een kernpopulatie hebben. Ook hier wordt bewezen dat Natuurpunt kleur geeft aan het landschap. Deze winter wordt ook een akker ingezaaid op het plateau van het Koutenveld te Boutersem
Inlichtingen: Robin Guelinckx, 016 50 35 60

Het project Velpe-Mene heeft nog steeds het nummer 3997; stortingen vanaf 30 € op rekening nr 293-0212075-88 met vermelding project 3997 van Natuurpunt geven recht op een fiscaal attest.

www.velpe-mene.be

Nieuws uit Zuidoost- Brabant

afdeling Gete-Velpe

Geetbets, Kortenaeken, Landen,
Linter, Zoutleeuw

afdeling Velpe-Mene

Bierbeek, Boutersem, Glabbeek,
Hoegaarden, Tienen

Zilverreigers geven kleur aan het winters landschap

Een halve eeuw in de Velpevallei rondlopen en pas sinds een paar jaar voor het eerst pleisterende en overwinterende Zilverreigers gezien, vorig jaar aan de Velpe ter hoogte van de Paddenpoel. In het najaar en de winter van 2003 was het terug van dat, en werd de zilverreiger een deel van het winterkleurenbeeld in de vallei. Regelmatig waren er 3 à 4 grote zilverreigers en 1 kleine zilverreiger te zien, pleisterend in de Velpevallei van de vijvers van Roosbeek tot de Rotelmolen aan de Pamelstraat (Paddenpoel) in Bunsbeek. Wat een beeld als je van op de steenweg Tienen-Aarschot of vanaf de Vissenakenstraat ter hoogte van de Molen Kemels naar de vallei keek, om een ganse namiddag 4 Sneeuwwitte Grote Reigers door het landschap te zien schreiden! De zilverreiger was begin vorige eeuw in Engeland zodanig geëerd voor de pluimen van de dameshoeden dat in reactie tegen het afschot hiervoor de 'Royal Society for the Protecting of Birds' werd opgericht. Nu geeft deze opvallende zilverreiger plots kleur aan het landschap van de Velpevallei en komt hij de meanderende en kronkelende Velpe bewonderen. Maar ook op de vijver in het kasteelpark van Meldert werd op zondag 1 februari een Zilverreiger waargenomen.

Eerste werkdagen 2004: succesvolle opkomst

De eerste werkdag van 2004 vond plaats in Blauwschuurbroek. Met 9 deelnemers werden de knotwilgen onderhouden. Veertien dagen later was Koebos aan de beurt, waar we met niet minder dan 21 mensen een prachtige namiddag hadden tussen het hondenweer 's ochtends en het hondenweer 's avonds om het rechterhooiland te herstellen. De foto's van het herstelde linkerhooiland zijn intussen legendarisch geworden en sierden reeds het tijdschrift. Deze lente zullen hier zeker foto's voor de kleurencampagne kunnen worden genomen.

Op 28 januari waren tijdens storm- en regenweer 8 moedigen present in de Zeyp in Attenrode, waar een vegetatie van borstelgras met zeldzame soorten als tandjesgras en tormentil werd hersteld. Samen met IGO is gewerkt aan het herstel van de dreef tussen Koebos en het park de Meurisse. In februari waren er daarnaast ook nog de werkdagen op de Hazenberg en de eerste werkdag in Meldertbos met de nieuwe werkgroep. Die werkgroep Meldertbos heeft ondertussen ook een Meldertboskrant uitgegeven en verspreid in Hoegaarden

Nieuws uit afdeling Gete-Velpe

Het Vinne: de eerste contouren van het meer zijn te zien.

In het Vinne (Zoutleeuw) zijn de werken in het kader van het natuurinrichtingsproject gestart. Hier wordt een deel van het grootste natuurlijke meer van Vlaanderen hersteld door de Vlaamse landmaatschappij (VLM). Het meer dat rond 1841 met het opkomen van de stoommachine is ontgonnen, eerst voor landbouwactiviteit en later voor populierenteelt, zal een hele gedaanteverandering ondergaan en weer een belangrijke natuurfunctie krijgen als één van de belangrijkste natuurgebieden in ontwikkeling in de twee Getevalleien (Aronsthoek, Getebos, Doysbroek, Tiensbroek, Spoorwegzate).

Langzaam maar zeker zijn de eerste contouren van het toekomstige meer zichtbaar aan het worden. Met het kappen van de populieren en het open maken van de meerbodem zijn de eerste werken gestart. Op het eerste zicht zeer drastische werken! En toch zijn deze werken noodzakelijk. Het is de bedoeling een zo optimaal mogelijke uitgangssituatie te creëren bij het vollopen van het meer. Verwijderen van stronken en takhout, het uitbaggeren van het slib uit de grachten en het afschrappen van de humuslaag maken de uitgangssituatie voor natuurontwikkeling optimaal. Daarnaast zullen er ook andere inrichtingswerken worden uitgevoerd zoals aanleggen van wandelpaden, rasters, vogelkijkhut,...

Ook op het kleine perceel van Natuurpunt zullen er enkele grotere inrichtingsmaatregelen plaatsvinden. Dit deel van het gebied herbergt de grootste potentie van het natuurinrichtingsproject. Hier is namelijk een meerlob gelegen waardoor er een zeer rijke variatie ontstaat in bodemgesteldheid, microreliëf en kwelinvloeden. Daardoor komt er op de relatief kleine oppervlakte een rijke schakering van vegetatie's voor, van heide tot hooilanden over actief laagveen tot zuur eikenbos.

Er zijn al Amerikaanse eiken verwijderd op de donk. In een tweede fase zal er worden gestart met het verwijderen van de humuslaag en de stronken. Daardoor kan er hier een prachtige heischrale vegetatie ontstaan. Ook het actief veen zal worden opengemaakt door het verwijderen van de aan-geplante sparren en het verwijderen van de stronken en de humuslaag. Hier zal heel omzichtig moeten te werk gegaan worden omdat dit actief veen zeer kwetsbaar is en daardoor ook zo uniek.

Volgend jaar zullen de eerste resultaten al zichtbaar zijn op het terrein.

Pieter Abts

Foto Pieter Abts?

Nieuws uit Zuidoost- Brabant

afdeling Gete-Velpe

Geetbets, Kortenaken, Landen,
Linter, Zoutleeuw

afdeling Velpe-Mene

Bierbeek, Boutersem, Glabbeek,
Hoegaarden, Tienen

Activiteitenkalender Velpe-Mene

Inlichtingen: www.velpe-mene.be
Wandelingen zijn gratis voor leden en hun gezinsleden,
niet-leden betalen € 1,00.
In de kaders: de wandelingen van de maand

za 10 april

Lente in Meldertbos
19u00 kerk Meldert
info: Eddy Stas, 016 76 72 43

zo 18 april

Wandeling van de maand: de Zeyp
14u00 kerk Attenrode
info: Robin Guelinckx, 016 50 35 60

zo 18 april (denkgroep landschap)

Historische tuinen en parken in Lubbeek
14u00 kerk Lubbeek
info: Jan Struyf, 016 76 07 92

zo 25 april

Dag van de Aarde
Vlaamse actiedag: deelname van Velpe-Mene

zondag 25 april

Geleid reservatsbezoek in de Snoekengracht (met laarzen)
10u00 station Verrijck
info: Georges Buelens, 016 63 26 42

zo 2 mei

Wandeling Oude Spoorwegberm Hoegaarden
10u00 Sint-Servatiuskapel Rommersom (6 km)
info: Johan Peetersille, 016 82 04 31,
Roland Grugeon, 016 81 60 52

vrij 7 mei

Weterbeek wandeling
19u00 Bremtkapel (einde 22u30)
info: Hilaire Vanherwegen, 016 46 12 52

za 8 mei

Meldertwandeling (Rosdel)
19u00 Kerk Meldert
info: Paul Bellens, 016 81 58 96

zo 9 mei

Dag van het Lieveheersbeestje
10u00 voorkant station Tienen (Aardgat)
Info: Joris Luybaert, 016 81 03 92,
Georges Buelens, 016 63 26 42

do 13 mei

Campagnewandeling Natuur geeft kleur aan het landschap
(Orchideeën Aardgat)
19u00 voorkant station Tienen
info: Eddy Sterkendries, 016 82 08 96

za 15 mei

Campagnewandeling Natuur geeft kleur aan het landschap
(Orchideeën wandeling Snoekengracht)
19u00 station Verrijck
info: Georges Buelens, 016 63 26 42

zo 23 mei

Koeboswandeling
14u30 parking HIVA Pellenberg (einde 17u00)
info: Frank Claessens, 016 46 25 80, Marc Artois, 016 46 39 57,
Annemie Vanranst, 016 46 80 64

za 29 mei

Blauwschuurbroek-Molensteen wandeling
19u00 watertoren Brent (einde 22u30)
info: Hugo Abts, 016 73 30 23; Hugo Sente, 016 46 14 97

Za 5 juni

Campagnewandeling Natuur geeft kleur aan het landschap
(Knolsteenbreek en wulpen)
19u00 kerk Glabbeek
info: Jorg Lambrechts, 0478 24 27 61

zo 6 juni

Uitstap naar Nismes of andere uitstap
9u00 NMBS Verrijck (einde 19u00)
Info: Esther Buysmans, 016 46 23 36

za 12 juni

Zintuigenwandeling
20u30 kerk Oorbeek
info: Filip Bolleire, 016 81 01 18

za 12 juni

Meldertwandeling (Mene-Jordaan)
19u00 kerk Meldert
info: Johan Viaene, 016 76 54 36

zo 13 juni (denkgroep landschap)

Fietstocht door Waals-Brabant
10u30 kerk Meldert
info: Johan Viaene, 016 76 54 36

za 19 juni

Zwartenboswandeling
19u00 Zwartenhoekstraat (einde asfalt) (einde 22u30)
info: Margriet Vos, 016 46 04 78

zo 20 juni

Wandeling Rozendaalbeek
10u00 St. Maartenskerk Vissenaken
info: Paul De Cort, 016 81 63 61, Luc Nagels, 016 81 73 30

zo 27 juni

Geleid reservatsbezoek in de Snoekengracht (met laarzen)
10u00 station Verrijck
info: Georges Buelens 016 63 26 42

zo 27 juni

Campagnewandeling Natuur geeft kleur aan het landschap
(Wandeling Oude Spoorwegberm)
14u00 Sint-Servatiuskapel Rommersom (7 km, tot 17u00)
info: Johan Peetersille, 016 82 04 3XXX,
Roland Grugeon, 016 81 60 52

Nieuws uit Zuidoost- Brabant

afdeling Gete-Velpe

Geetbets, Kortenaak, Landen,
Linter, Zoutleeuw

afdeling Velpe-Mene

Bierbeek, Boutersem, Glabbeek,
Hoegaarden, Tienen

Werkdagen

za 5 juni

Werkdag Zeyp
10u00 ingang reseruaat Heirbaan Attenrode
info: Robin Guelinckx, 016 50 35 60

Activiteitenkalender Gete-Velpe

zo 4 april

Heibos
14u00, voetbalplein Heide-Linter
info: John Vansimpsen, 011 88 28 09

zo 4 april

Fauna- en FlorawandeJing
10u00, Stationsplein Drieslinter
info: John Vansimpsen, 011 88 28 09

zo 4 april

Wandeling landinrichting te Hoegaarden
14u00 Rufferdinge
info: John Vansimpsen, 011 88 28 09

zo 18 april

Begijnenbos-Waanrode
14u00, Kerk Waanrode
info: John Vansimpsen, 011 88 28 09

zo 25 april

Dag van de Aarde
14u00u Kerk Rummen
info: John Vansimpsen, 011 88 28 09

zo 9 mei

Fauna- en Florawandeling
10u00, Molen Drieslinter
info: John Vansimpsen, 011 88 28 09

zo 9 mei

Vogel kijk- en luisterwandeling
7u00, Café Welkom, Grote Steenweg, Ezemaal
info: John Vansimpsen, 011 88 28 09

zo 16 mei

Nachtegalenwandeling met mogelijk ontbijt
7u00, Vinne-Zoutleeuw
info: John Vansimpsen, 011 88 28 09

zo 6 juni

Fauna- en Florawandeling
10u00, vroegere kerk Gussenhoven
info: John Vansimpsen, 011 88 28 09

zo 6 juni

Hageland- en Haspengouwdag Landen
uur en plaats nog niet bepaald
info: John Vansimpsen, 011 88 28 09

do 10 juni

Heibos avondwandeling
19u00 Voetbal plein Heide-Linter
info: John Vansimpsen, 011 88 28 09

zaterdag 3 tot zondag 18 april

Tentoonstelling 'Landen en Beemden'

in Brasserie 'Amfitheater', Stationsstraat, Landen

openingsuren:

zater- en zondagen van 11u tot 20u • werkdagen van 16u tot 20u • dinsdagavond tot 22u

Permanente randactiviteiten

- macrofotografie van Staf en Josée De Roover
- tentoonstelling van de werken van de jeugdwedstrijd

Andere activiteiten

- 3 en 4 april, 15u en 19u: diareeks over Landen en Beemden door Staf en Josée De Roover
- 8 april, 19u30: demonstratie Ikebana door Lieve Janssens
- 12 april, 19u30: wilde kruiden in de tuin door Ivo Pauwels (van radio en TV)

De tentoonstelling is vrij toegankelijk

Nieuws uit Midden-Brabant

afdelingen Leuven,
Boortmeerbeek, Haacht,
Kampenhout, Kortenberg,
Voer-IJse-Lane en Zaventem

Dijleproject leeft in Leuven

Voor de nieuwe lezers situeer ik even het project. 'De Dijle, levend door Leuven' beschrijft mogelijkheden voor de toekomst van de Dijle in het centrum van de stad. Naast het openleggen van de rivier, is er ook veel aandacht voor natuurontwikkeling en de herwaardering van het historische patrimonium langs de rivier. Dit plan is een visie van Natuurpunt Leuven, niet minder en ook niet meer. De stad heeft ons project wel opgenomen in haar structuurplan als motor voor stadskernvernieuwing, maar de uiteindelijke realisatie moet gebeuren door de overheid en de belangrijke grondeigenaars zoals de Katholieke Universiteit Leuven.

De tentoonstelling was in december 2003 en januari 2004 te bezichtigen in de openbare bibliotheek. De tentoonstelling trok heel wat bezoekers waarbij ook groepen scholieren. Bij de individuele bezoekers hadden vooral de 50-plussers veel belangstelling.

Omdat we wilden weten wat de inwoners denken van dit project, legden we een gastenboek bij de tentoonstelling, waarin bezoekers hun opmerkingen konden schrijven. Wat kwam hier uit naar voren naast de klassieke studentemoppen over alcohol en fietsen in de Dijle? De commentaren waren hoofdzakelijk positief. De meeste mensen vinden dat de Dijle in Leuven terug een belangrijke plaats verdient.

Hoge resolutiefoto's nog niet ontvangen

Daarnaast leerden we dat de rivier soms vuil is en de Volmolens tot in 1924 gedraaid hebben om de machines van een befaamde meesterschrijnwerkerij aan te drijven. Sommige schrijvers stellen zich wel vragen over de praktische haalbaarheid: hoeveel moet dit kosten? Wat gebeurt er met de parkeerplaatsen boven de Dijle? Anderen vragen zich terecht af in hoeverre betrokken eigenaars of buurtbewoners inspraak zullen hebben. Zoals eerder gezegd geeft ons project wel een eerste aanzet maar geen beslissing. We hopen dat alle betrokken partijen bij de definitieve uitwerking hun zeg kunnen doen en dat de stad Leuven hier even ambitieus durft te zijn als bij de vernieuwing van de stationsbuurt of de Philips-site. Wordt ongetwijfeld vervolgd.

Tijdens de tentoonstelling organiseerden we ook drie geleide wandelingen door het centrum. In totaal kwamen hier een tweehonderdtal geïnteresseerden opdagen, waarbij vooral een oproep in de Zondagskrant veel volk op de been bracht. Het Dijleproject wekt duidelijk belangstelling bij een breed publiek, ook bij mensen die normaal niet aan natuurwandelingen meedoen. Ook hier bestond het publiek vooral uit 50-plussers. De reacties waren overwegend positief. De echte Leuvenaars leerden ons nog pittige details over de oude stad kennen en de nieuwe Leuvenaars stonden vaak versteld van de verborgen parels binnen de Leuvense ring.

Geert Sterckx

Nieuws uit Midden-Brabant

afdelingen Leuven,
Boortmeerbeek, Haacht,
Kampenhout, Kortenberg,
Voer-IJse-Lane en Zaventem

Natuurstudie in het Dijleland

De Natuurstudiegroep Dijleland coördineert de natuurstudieactiviteiten van enkele Natuurpunt-afdelingen in Midden-Brabant. De waarnemingen en onderzoeksresultaten worden beschreven in het natuurhistorische tijdschrift voor de Dijlevallei 'De Boom.Klever'. Hieronder volgt een korte bloemlezing van de bijzonderste natuurwaarnemingen die tijdens 2003 werden gedaan.

Vogels

Het vogeljaar 2003 begon direct goed met de waarneming van vijf pestvogels in Korbeek-Lo. Deze vogels van het hoge

Noorden zoeken concentraties van besdragende struiken op en zijn dan ook vaak te vinden op rozenbottelstruiken op parkings of langs onze snelwegen. Later op het jaar werden nog drie pestvogels gezien in een tuin te Haasrode.

Voor het derde jaar op rij overwinterden er klapsteksters in het Dijleland - waarschijnlijk ging het

om drie verschillende vogels. Grote zilvreigers behoren inmiddels bij de vogelsoorten die vogelkijkers verwachten tijdens een winterse wandeling in de Doode Bemde te Neerijse, net als watersnippen, waterpiepers, en met wat geluk de roerdomp.

Eind februari vereerde een vierdejaars zeearend het Groot Broek te Sint-Agatha-Rode met een kort bezoek. In dezelfde periode was er opvallende doortrek van kraanvogels: op 24 en 25 februari trokken enkele groepen van 40 à 50 exemplaren over Leuven. In maart deed een nestbouwend koppelje aalscholvers aan het Groot Broek te Sint-Agatha-Rode de hoop opleven dat deze soort in de Dijlevallei tot broeden zou komen. Helaas bleef dit broedgeval zonder resultaat. Het voorjaar is traditiegetrouw het seizoen waarin de meest

bijzondere vogelsoorten kunnen aangetroffen worden. Ook dit jaar werden de vogelkijkers niet teleurgesteld. In de ondergelopen weilanden aan Vlaams Natuurreservaat 'Vijvers van Oud-Heverlee' vond Kelle Moreau op 11 april een Amerikaanse wintertaling. Deze Noord-Amerikaanse dwaalgast is te herkennen aan zijn verticale witte flankstreep; bij onze Europese wintertaling is de witte flankstreep horizontaal geplaatst. De ondergelopen komgronden in Oud-Heverlee bewezen nogmaals hun belang als bijtankplaats voor steltlopers op weg naar hun noordelijke broedgebieden. Vogelkijkers noteerden o.a. pleisterende poelruiter, Temmincks strandloper, kleine strandloper, regenwulp en zelfs een zwarte ooievaar.

Op het leemplateau tussen Korbeek-Dijle en Bertem werd in mei een griel door Federik Fluylt ontdekt. De griel is een voormalige broedvogel van de Nederlandse en mogelijk ook Vlaamse duinen. Nu beperkt het broedgebied van de griel zich in Europa tot de zuidelijke landen en het zuiden van Engeland. De vogel heeft in Vlaanderen de status van zeldzame dwaalgast. De akkers van het leemplateau hielden in het voorjaar nog meer bijzondere vogels aan de grond: velduil, Groenlandse tapuit, zilverplevier en Engelse kwikstaart waren de meest opmerkelijke.

De zeer kenmerkende zang van de Cetti's zanger klonk in mei in de Doode Bemde. Gedurende de jaren 70 was deze vogel een vrij algemene broedvogel in Vlaanderen, en ook in de Dijlevallei kwamen meerdere paren tot broeden. De strenge winter 1978/1979 verdreef de soort echter uit Vlaanderen. Sindsdien was er geen Cetti's zanger meer waargenomen in de Dijlevallei. Verder werden er in de Doode Bemde drie territoria van het porseleinhoen en negen zangposten van de blauwborst genoteerd. Een andere bijzondere broedvogel voor de regio was het koppeltje kleine plevier dat te Florival één jong grootbracht. Een oudaapje overzomerde op de vijvers van Abdij van Park te Heverlee. Een mooie afsluiter van het jaar was de witwangstern die enkele dagen aan het Groot Broek te Sint-Agatha-Rode pleisterde. Het is zeer uitzonderlijk dat deze moerasstern in de winter wordt waargenomen in België.

Nieuws uit Midden-Brabant

afdelingen Leuven,
Boortmeerbeek, Haacht,
Kampenhout, Kortenberg,
Voer-IJse-Lane en Zaventem

Zoogdieren

Het dier dat, na de mens natuurlijk, de meest opvallende sporen in de Dijlevaai achterlaat is wellicht de bever. De soort was door overbejaging al meer dan 150 jaar verdwenen uit Vlaanderen. De laatste wilde bever werd in 1848 geschoten in Vlaams-Brabant. Tijdens april 2003 werden er een aantal bevers uitgezet ten zuiden van Leuven. Deze uitzettingen waren illegaal en erg omstrede, maar de dieren voelen zich nu kennelijk erg goed in de nog vrij natuurlijke Dijlevaai. Er werden al burchten en andere sporen die wijzen op een aanzet tot voorplanting gezien. Hopelijk is deze diersoort nu voor altijd terug in Vlaanderen

Ongewervelden

In 2003 werd de Koeheide te Bertem intensief onderzocht op het voorkomen van ongewervelden. Een 300-tal soorten insecten, vooral soorten van droge graslanden en bossen, werden waargenomen.

Een zeer bijzondere nachtvlinderwaarneming uit de regio was die van de Spaanse vlieg op de Kesselberg te Kessel-lo. Dit was de eerste gepubliceerde waarneming van deze voor Vlaanderen spectaculaire nachtvlinder. Positief was ook de terugkeer van de kleine vos. Deze dagvlinder was de laatste jaren zeldzaam geworden.

Gedurende de zomer 2003 was de vlinder terug talrijk in onze natuur-gebieden.

Trekvogels zijn genoegzaam bekend. Veel minder gekend is dat er ook vinders en andere insecten uit het Zuiden naar onze streken trekken. Door de record-temperaturen tijdens de zomer

waren de kolibrivlinder en de oranje luzernevlinder erg talrijk. Bij de 'trekzweefvliegen' was de stadsreus of hoornaar-zweefvlieg een opvallende verschijning. Verschillende medewerkers bemerkten deze grote zweefvlieg in het Leuvense.

Planten

Vele jaren van plantenstudie in het Dijleland, uitgevoerd door de Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud, leverden een gedetailleerde plantenatlas op. De atlas bevat vele verrassende gegevens. Zo kan je lezen dat er tussen 1975 en 2002 elf soorten orchideeën werden genoteerd in de regio. De atlas laat ook een wetenschappelijke analyse van onze flora toe. Door vergelijking van de verspreiding van de planten in het Dijleland met die over heel Vlaanderen kunnen bijvoorbeeld een aantal 'streekproducten' worden gedefinieerd. Dit zijn planten die zeer zeldzaam zijn in Vlaanderen, maar in Midden-Brabant relatief algemeen zijn.

Deze planten kunnen worden ingedeeld in drie groepen:

- soorten van oude bossen op leemgrond (bv. witte rapunzel, gulden boterbloem, vogelnestje, vingerhelmbloem)
- warmteminnende soorten van schrale graslanden (bv. betonie, zandhaver, dauwnetel)
- soorten van akkers (bv. akkergeelster, groot spiegelklokje, borstelkrans).

Zeer bijzonder is het voorkomen van de akkergeelster. Deze plant werd al decennia uitgestorven gewaand in Vlaanderen. In het akkercomplex rond Bertem werd deze sierlijke voorjaarsbloeiër echter recent terug ontdekt.

Geïnteresseerden kunnen de uitgebreide atlas - 340 bladzijden - raadplegen op het secretariaat van de VHM (Waversebaan 66, Heverlee)

Meer informatie ?

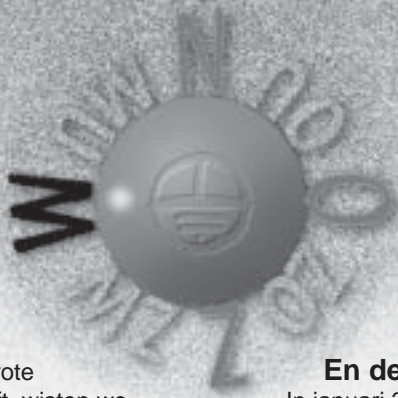
Wil je tijdens 2004 ook op de hoogte blijven van het natuurstudienieuws uit het Dijleland? Schrijf dan 5 Euro over op rekening 001-1552168-50 van Werkgroep Dijleland p/a Korbeekstraat 27, 3061 Leefdaal. Je krijgt dan het 3-maandelijkse natuurhistorisch tijdschrift 'Boom.Klever' van Natuurstudiegroep Dijleland in je bus. Op www.natuurpunt.be/dijleland vind je meer informatie over de activiteiten van de Studiegroep.

Joris Menten

foto's: akkergeelster, pestvogel, kleine plevier, draaihals, nsgdijleland, hoornaar-zweefvlieg

Nieuws uit Midden-Brabant

afdelingen Leuven,
Boortmeerbeek, Haacht,
Kampenhout, Kortenberg,
Voer-IJse-Lane en Zaventem

Twee bijzondere waarnemingen op de Koeheide

Dat de Koeheide in Bertem en Leuven een grote ecologische en landschappelijke waarde heeft, wisten we al. Verschillende bedreigde planten - en diersoorten komen er nog voor. Sommige zijn op Vlaams niveau, enkele zelfs op Europees niveau belangrijk en beschermingswaardig. Het gebied heeft een enorm potentieel aan unieke natuurwaarde.

In december 2003 werd er zowaar een uitgestorven gewaande paddestoel ontdekt. Het gaat om het blauwgroene trechtertje: *Omphalina chlorocyanea*. Van het blauwgroene trechtertje is er slechts één waarneming opgenomen in FUNBEL: een databank met ruim 400.000 waarnemingen. De eerste en laatste keer dat deze soort gevonden werd in

En de Koeheide blijft verbazen.

In januari 2004 vonden de medewerkers van de Koeheide tijdens beheerswerken de rode kelkzwam (*Sarcoscypha coccinea*). Deze paddestoel behoort tot de kelkzwammen die zeer zeldzaam zijn in Vlaanderen. De enige vindplaatsen in Vlaanderen zijn een mooie populatie in Meldertbos (Vlaams-Brabant) en enkele kleinere populaties in de Kempen. Daarom worden deze paddestoelen in de Rode lijst (Walley & Verbeken, 2000) vermeld als zijnde kwetsbaar, wegens hun zeldzaam voorkomen. In Vlaanderen zijn slechts 2 soorten van dit genus gekend. De rode kelkzwam en de krulhaarkelkzwam (*Sarcoscypha austriaca*) Beide soorten lijken erg op elkaar. Alleen microscopisch onderzoek kan

ons land, was op 13 november 1960 te Turnhout. Het exsiccataat van deze vondst van Louis Imler wordt in de verzameling van de plantentuin in Meise bewaard. Het is dus een bijzondere en uiterst zeldzame verschijning en dat niet alleen op de Koeheide. De paddestoeltjes hebben een kleine genavelde blauwgroene hoed met langs de donkergroene steel aflopende witte plaatjes en tussenplaatjes. *Omphalina*'s zijn door de band saprophyten en leven van dood materiaal. Bijzonder aan deze soort is dat ze in symbiose leeft met het bekertjesmos, dat ook op de Koeheide te vinden is. In Nederland wordt de soort in de Rode Lijst (Arnolds, 1989) als uitgestorven vermeld, wegens grote zeldzaamheid en kwetsbaarheid van haar biotoop. Ook de wetenschappers tonen interesse voor het trechtertje van de Koeheide. Bij een eerste onderzoek bleek immers dat er lichte afwijkingen waren met het type materiaal van deze soort. Nader onderzoek moet nu uitmaken of het hier mogelijk is om een nog niet beschreven ondersoort gaat. Nog zeldzamer dus...

uitsluitseel geven over de soort. Dat onderzoek (Buelens en Monnens) toonde aan de kelkzwammen van de Koeheide te de enige echte rode kelkzwammen zijn.

Waarnemingen als deze tonen het belang aan van gebieden zoals de Koeheide en zouden moeten helpen om sceptici te overtuigen om dit ernstig bedreigde gebied te beschermen. Met een aangepast en landschappelijk verantwoord beheer wil Natuurpunt het zo volledig mogelijk herstel en behoud van het natuurgebied op zich nemen. Het beheren en inrichten van deze percelen zal ook bijdragen tot de creatie van een mooier wandelgebied voor de natuurliefhebber en de stille recreant.

Meer lezen over deze vondsten en virtueel kennis maken met de andere fauna en flora van de Koeheide kan op de website <http://www.koeheide.be>

Eddy Macquoy en Ewoud L'Amiral

Nieuws uit Midden-Brabant

afdelingen Leuven,
Boortmeerbeek, Haacht,
Kampenhout, Kortenberg,
Voer-IJse-Lane en Zaventem

Educatief Natuurbeheer in Pikhakendonk, een sfeerverslag

“Mogen wij door dat water stappen”?!? Dit was de reactie van de 5^e klassers uit de Vrije Basisschool Boortmeerbeek wanneer ze aankwamen op het (half verzopen) perceeltje in natuurgebied Pikhakendonk om te proeven van natuurbeheer.

Het project Educatief Natuurbeheer van Natuurpunt toont kinderen hoe ze de natuur een handje kunnen helpen. Na een inleidende diareeks in de klas, kunnen ze enkele weken later namelijk zelf aan de slag in een natuurgebied vlakbij de school. In het voorjaar gaan ze het resultaat van hun werk bewonderen.

Na wat richtlijnen over het hoe en waarom van dit natuurbeheer en hoe veilig te werken krioelt het op onze weide te Pikhakendonk zoals in een mierennest. De vijfdeklassers van juf Jozefien van de Vrije Basisschool vliegen er stevig in. Takken worden verslept en gestapeld tot een houtmijt en takkenril, een prachtige schuil-, broed- of voedselplaats voor heel wat dieren. “Moest ik een dier zijn, dan zou ik best hierin willen wonen” merkte één van de jeugdige natuurbeheerders op. De dikkere stammetjes werden al eerder door de Mechelse terreinploeg op meters gezaagd. De sterkste of

moedigste kinderen (niet altijd jongens) weten deze keurig te stapelen. Alsof ze op Aarschotse batterijen lopen, geven de leerlingen niet op en al héél snel is het eerste perceeltje opgeruimd. Zonder dralen trekken we naar het tweede, waar er heel wat meer hout op te ruimen valt en waar het bovendien héél wat natter is, wat hen echter niet tegenhoudt.

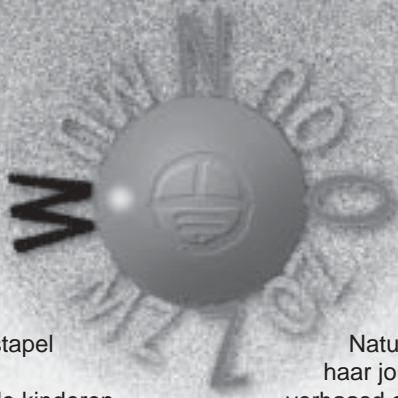
Waarom deze bomen gekapt werden? De nu nog vrij jonge populieren en zwarte elzen zouden onze bloemenweide weldra helemaal overschaduwen. Zonder zonlicht en –warmte kan onze bloemenweide zich echter niet verder ontwikkelen. Bovendien zorgt het bladafval van de populieren voor een ongewenste (stikstof)verrijking van de bodem, iets waar onze flora helemaal niet van houdt.

Tegen kwart na tien wordt er even gepauzeerd met een beker warme chocomelk. Dat smaakt!

Geert, één van de jeugdige natuurbeheerders, weet me te vertellen dat ik niet overdreven heb bij de diareeks. Toen beloofde ik immers al dat ik ze zou trakteren op de lekkerste chocomelk die ze ooit zouden proeven. De laatste druppel chocomelk is nog maar net door het keelgat verdwenen en ze slepen al terug takken en stammetjes aan. De takkenril vormt reeds een mooie buffer tussen het natuurgebied en de

Nieuws uit Midden-Brabant

afdelingen Leuven,
Boortmeerbeek, Haacht,
Kampenhout, Kortenberg,
Voer-IJse-Lane en Zaventem

maïsakker ernaast, een tweede stevige houtstapel is een feit.

Na een stevig applaus voor zichzelf worden de kinderen bedankt voor hun hulp en is het tijd geworden voor de ceremoniële afsluiter. Met vier vegen modder op neus en wangen worden de kinderen plechtig gedoopt tot "Natuur-beheerder junior".

Een week later is het de beurt aan hun schoolgenoten, de zesdeklassers. Deze komen in het natuurgebied Ronsdonk (sinds vorig jaar in eigendom) het takhout opruimen dat het resultaat is van het wilgenknotten. Vorig schooljaar hebben deze kinderen al kunnen proeven van het hooilandbeheer te Pikhakendonk.

Natuurpunt Boortmeerbeek is zeer tevreden met haar jonge helpers. Telkens weer zijn de vrijwilligers verbaasd over hoeveel werk de kinderen verzetten.

Binnen enkele maanden komen dezelfde leerlingen terug, maar deze keer niet om te werken.

Dan staat er een ontdekkingstocht op het programma. Via plantendeterminatie, wateronderzoek, luisteren naar bomen, ... en nog enkele andere activiteiten hopen we de kinderen te prikkelen.

Een prikkel die hen zegt: "die natuur is het ontdekken en het beschermen waard".

Kinderen betrekken bij natuur

Het project Educatief Natuurbeheer is in 1991 ontstaan nadat enkele scholen vroegen of ze met de klas konden helpen bij het beheer van een natuurgebied. Het was echter niet zo evident om in de schoolweek genoeg vrijwilligers te vinden als begeleider. De provincie Vlaams-Brabant werd bereid gevonden om er een project van te maken. Enkele jaren later volgden het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de provincie Limburg dit voorbeeld.

In Vlaams-Brabant bereikt het project een 90-tal scholen. Het Brussels Hoofdstedelijk gewest is goed voor 15 Nederlandstalige scholen en in Limburg doen er een 80-tal mee. Dit zijn klassen uit de derde graad lager onderwijs en eerste graad secundair onderwijs. Ook jeugdbewegingen, speelpleinwerkingen, grabbelpas en mensen met een mentale handicap doen mee.

Educatief Natuurbeheer vertrekt vanuit de filosofie dat kinderen van nature leer- en nieuwsgierig zijn. Werken in groep en in de natuur maakt kinderen meer verantwoordelijk voor en meer betrokken bij de "levende natuur". De leerkrachten worden ondersteund met een pakket met onder meer verwerkingsblaadjes voor de leerlingen.

Info:

Hans Marijns, West-Brabant 0477/823 800

Hans.Marijns@natuurpunt.be

Koen Baert, Oost-Brabant 0477/880 826

Koen.Baert@natuurpunt.be

Afdeling Herent

Uitnodiging zondag 28 maart 2004

Officiële inhuizing van het pas aangelegde knuppelpad in het natuurgebied "De Molenbeekvallei" dat dank zij de steun van de Provincie Vlaams-Brabant en het gemeentebestuur van Herent werd gerealiseerd.

Programma

- 14 uur: toespraken van de heer Jean-Pol Olbrechts, Deputé van leefmilieu bij de provincie Vlaams-Brabant, Jos Bex, Schepen van leefmilieu te Herent en Jan Wellekens, conservator van het natuurgebied.
- 14u30: officiële inwandeling van het knuppelpad. Meerdere wandelingen onder begeleiding van een natuurgids doorheen het natuurgebied.
- 16 uur: receptie in huize Beisem.

Afspraak vanaf 14 uur aan de parking achter de Sint-Michielskerk, Kerkstraat te Beisem, 3020 Veltem-Beisem.

Nieuws uit Midden-Brabant

afdelingen Leuven,
Boortmeerbeek, Haacht,
Kampenhout, Kortenberg,
Voer-IJse-Lane en Zaventem

Uitnodiging Dag van de aarde: natuur- en milieuhappening op 25 april

Natuurpunt Herent organiseert op zondag 25 april 2004 een fietstocht langs rustige wegen naar de natuur- en milieuhappening die doorgaat op het recreatiedomein 'De Nekker' te Mechelen.

Vanaf 13 uur kan je daar terecht voor verschillende natuurwandelingen in het natuurgebied 'Het Mechels Broek'. Er is de luchtballon van Greenpeace, allerlei optredens, interviews met politici, een debat tussen de lijsttrekkers van de verschillende politieke fracties en mensen uit de milieu- en natuurbeweging, optredens, enz... VELT viert zijn 30 jarig bestaan en zorgt voor eetstandjes.

ZORG DAT JE ER BIJ BENT!

Buiten Natuurpunt, Bond Beter Leefmilieu, WWF, Greenpeace en VELT zijn nog heel wat andere verenigingen betrokken bij dit groots evenement. Kijk ook onder 'In de kijker' in dit tijdschrift.

We starten onze fietstocht om 11 uur. Onder begeleiding van wegkapiteins fietsen we langs rustige wegen, het kanaal en de Dijle tot aan het recreatiedomein 'De Nekke' in Mechelen. De afstand bedraagt 22 km en we hopen rond 12u40 ter plekke te zijn. We raden aan om toch maar een lichte picknick mee te nemen voor onderweg. Ter plekke zorgt VELT voor de catering.

De terugtocht vatten we aan om 17u30.

Voor de mensen die mee willen maar de fiets niet zien zitten, die kunnen mee met de bus.

Voor meer info en inschrijven voor de busrit kan je terecht bij P.Luyten, tel: 016/48.99.96

Of mailen naar patrick.luyten@pandora.be

Activiteitenkalender Midden-Brabant

za 20 maart

vegetarische eetdag
12u00 tot 14u00 en vanaf 17u00, Warotzaal, Winksele
vooraf inschrijven aanbevolen: Patrick Luyten, 016 48 99 96

zo 21 maart

seizoenswandeling Pikhakendonk (lente)
14u00, kerk Hever
info: Frans Dhaenens, 015 61 79 67

zo 21 maart

spechtenwandeling
10u00, Slipschool einde Hellebosstraat
Laarzen noodzakelijk!
info: Michel Janssens, 016 65 90 93

zo 28 maart

conservatorwandeling Molenbeekvallei
14u30, parking St-Michielskerk, Beisem
info: Patrick Luyten, 016 48 99 96

zo 4 april

wandeling Torfbroek
9u30, parking voormalige Fauna Flora te Berg
Laarzen noodzakelijk!
info: Michel Janssens, 016 65 90 93

zo 4 april

vogelobservatie vijver OCMW (Erps-Kwerps)
14u00, station Erps-Kwerps
info: Nadine Rogiers, 02 759 27 62

zo 18 april

voorjaarswandeling door Boortmeerbeeks Broek
9u30 kerk Boortmeerbeek
info: Frans Dhaenens, 015 61 79 67

zo 18 april

wandeling Wijgmaalbroek
14u00, kerk Wijgmaal
info: Mark Lehouck, 016 44 49 36

zo 18 april

observatie voorjaarsbloeiërs Hogenbos
14u00, oud gemeentehuis Everberg
info: Christine Vicari, 02 759 04 45

vr 23 april

avondwandeling kerkhof
19u00, Zevende Linielaan, Tildonk
info: Lieve Francis, 016 60 19 39

zo 25 april

dag van de aarde: Molenbeekvallei
14u00, kerk Erps-Kwerps (dan carpooling)
info: Nadine Rogiers, 02 759 27 62

zo 25 april

dag van de aarde: fietstocht naar Mechelen
13u00, Hansbrug, Keerbergssteenweg
info: Lieve Francis, 016 60 19 39

za 1 mei

nachtegalenwandeling Silsombos
20u00, kerk Nederokkerzeel
Laarzen noodzakelijk!
info: Michel Janssens, 016 65 90 93

zo 2 mei

wandeling Torfbroek
9u30, parking voormalige Fauna Flora te Berg
Laarzen noodzakelijk!
info: Michel Janssens, 016 65 90 93

Nieuws uit Midden-Brabant

afdelingen Leuven,
Boortmeerbeek, Haacht,
Kampenhout, Kortenberg,
Voer-IJse-Lane en Zaventem

zo 23 mei

vroege vogelwandeling
6u00, NMBS-station Wespelaar
info: Lieve Francis, 016 60 19 39

9 mei

lentewandeling Ter Neppen
14u30, kerk Tildonk
info: Patrick Luyten, 016 48 99 96

zo 9 mei

zangvogelwandeling Egenhovenbos en Oud-Heverlee
7u00, ???
info: Joris Menten, 0495 27 53 93

zo 9 mei

observatiewandeling zangvogels Sterrebeek
14u30, kerkdries Sterrebeek
info: Danny Blockmans, 02 757 90 16,
Stephaan De Smedt, 02 720 69 25

zo 16 mei

landschapswandeling met aandacht voor ooievaars
14u00, kerk Hever
info: Frans Dhaenens, 015 61 79 67

zo 16 mei

wandelingen Broekhoven/Silsombos
14u00, kerk Erps-Kwerps
Laarzen noodzakelijk!
info: Aurora De Marrez, 02 757 69 23, Toon David, 02 759 52 00

zo 30 mei

viering 10 jaar natuurreservaat Wijgmaalbroek
???
info: Mark Lehouck, 016 44 49 36 Leuven

zo 30 mei

dag van het park: parken Engerstraat (Erps-Kwerps)
14u00, station Kortenberg (noordzijde)
info: Toon David, 02 759 52 00

zo 30 mei

observatie vlinders in De Spoelbergh
14u30, kerk Wespelaar of
14u00, kerkdries Sterrebeek
info: Danny Blockmans, 02 757 90 16,
Stephaan De Smedt, 02 720 69 25

wo 2 juni

determinatiewandeling Haachts Broek
19u00, einde Broekstraat, Haacht
info: Luc Bijmens, 016 60 29 67

zo 6 juni

wandeling langs Dijle en Hooiberg
14u00, kerk St-Adriaan, Rijnensamsesteenweg Haacht
info: Lieve Francis, 016 60 19 39

zo 6 juni

orchideeënwandeling Kanstanjebos
14u30, kerk Winksele
info: Patrick Luyten, 016 48 99 96

zo 6 juni

wandeling Torfbroek
9u30, parking voormalige Fauna Flora te Berg
Laarzen noodzakelijk!
info: Michel Janssens, 016 65 90 93

zo 6 juni

florawandeling Koeheide
14u00, ???
info: Geert Sterckx, 016 22 90 24 Leuven

wo 9 juni

determinatiewandeling Haachts Broek
19u00, einde Broekstraat, Haacht
info: Luc Bijmens, 016 60 29 67

zo 13 juni

orchideeënwandeling Silsombos
14u00, kerk Kwerps
info: Toon David, 02 759 52 00
Laarzen noodzakelijk

wo 16 juni

determinatiewandeling Haachts Broek
19u00, einde Broekstraat, Haacht
info: Luc Bijmens, 016 60 29 67

zo 20 juni

natuurwandeling Nossegem-Leuven (16 km)
7u00
info: Danny Blockmans, 02 757 90 16,
Stephaan De Smedt, 02 720 69 25 Zaventem

zo 27 juni

Orchideeënwandeling Torfbroek
zie kader pag ???

Werkdagen

za 20 maart

werkdag Wijgmaalbroek
14u00, Rotselaarsesteenweg 99, Wijgmaal
info: mark lehouck, 016 44 49 36

zo 21 maart

opruimdag in Egenhovenbos
14u00, Kapeldreef ingang Egenhovenbos
info: Michel Demeyere, 016 23 90 09

za 3 april

werkdag ATG of Haachts Broek
9u00, plaats nog te bepalen
info: Louis Hendrickx, 016 60 86 16

za 10 april

werkdag hooiland
13u30, Lipselaan, Winksele
info: Patrick Luyten, 016 48 99 96

za 8 mei

werkdag ATG of Haachts Broek
9u00, plaats nog te bepalen
info: Louis Hendrickx, 016 60 86 16

za 5 juni

werkdag ATG of Hachts Broek
9u00, plaats nog te bepalen
info: Louis Hendrickx, 016 60 86 16

za 19 juni

werkdag Wijgmaalbroek
14u00, Rotselaarsesteenweg 99, Wijgmaal
info: Mark Lehouck, 016 44 49 36

Activiteitenkalender Vogelwerkgroep

info: Marcel Jonckers, 016 81 87 87

za 20 maart

vroege vogelwandeling in velpetalen
8u00, kerk Kersbeek
info: Marcel Jonckers, 016 81 87 87

zo 21 maart

inventarisatiewandeling
8u00, UZ Pellenberg, parking kasteel Maurissens voor
Koebos
8u00, kerk van Holsbeek voor Chartreusebos
info: Marcel Jonckers, 016 81 87 87

wo 24 maart

stadsinventarisatie te Aarschot: op zoek naar de roodstaart
18u30, station Aarschot
info: Marcel Jonckers, 016 81 87 87

za 3 april

vroege vogelwandeling Getevallei tussen Tienen en Hoegaarden
7u00, kerk van Overlaar op steenweg Tienen-Hoegaarden
info: Marcel Jonckers, 016 81 87 87

za 10 april

inventarisatiewandeling
8u00, UZ Pellenberg, parking kasteel Maurissens voor
Koebos
8u00, kerk van Holsbeek voor Chartreusebos
info: Marcel Jonckers, 016 81 87 87

wo 21 april

stadsinventarisatie te Aarschot: op zoek naar de roodstaart
19u00, station Aarschot
info: Marcel Jonckers, 016 81 87 87

za 1 mei

inventarisatiewandeling
8u00, UZ Pellenberg, parking kasteel Maurissens voor
Koebos
8u00, kerk van Holsbeek voor Chartreusebos
info: Marcel Jonckers, 016 81 87 87

zo 2 mei

vroege vogelwandeling Dunbergbroek te Holsbeek
7u00, kerk Holsbeek
7u15, hoeve Hof ter Winge (laarzen)
info: Marcel Jonckers, 016 81 87 87

wo 12 mei

stadsinventarisatie te Aarschot: op zoek naar de roodstaart
19u30, station Aarschot
info: Marcel Jonckers, 016 81 87 87

za 15 mei en zondag 16 mei

weekend in Lorraine
info en inschrijven: Peter Collaerts, 0477 37 04 50

za 22 mei

dagtocht naar de Voornese Duinen bij Rotterdam
6u00, Linden Cars Wingepark, Rotselaar - 6u15, carpooling
A2 (afrit 22) Aarschot - 6u30, parking station Tienen - 6u50,
parking Bodart Leuven
info en inschrijving: Marcel Jonckers, 016 81 87 87

za 29 mei

inventarisatiewandeling
8u00, UZ Pellenberg, parking kasteel Maurissens voor
Koebos
8u00, kerk van Holsbeek voor Chartreusebos
info: Marcel Jonckers, 016 81 87 87

wo 2 juni

stadsinventarisatie te Aarschot: op zoek naar de roodstaart
19u30, station Aarschot
info: Marcel Jonckers, 016 81 87 87

za 5 juni

vroege vogelwandeling in Zichemveld
7u00, parking begraafplaats, Scherpenheuvel
info: Marcel Jonckers, 016 81 87 87

za 19 juni

autodagtocht De Liereman en Snekensvijver
7u30, parking Bodart Leuven
7u30, parking station Tienen - 7u45, carpooling A2 (afrit 22)
Aarschot
info en inschrijving: Marcel Jonckers, 016 81 87 87

CONTACT

Raad van Bestuur

Covoorzitters

Denis Clinckemaiïlie, Mostingstraat 3, 3221 Nieuwrode,
016 62 14 41

Hugo Abts, Neervelpsestraat 48, 3360 Bierbeek, 016 73 30 23

Secretaris

Jan Van den Bergh, Panoramaweg 14, 3200 Aarschot, 016 57 05 73

Penningmeester

Ewoud l'Amiral, Vissegatstraat 3, 3071 Erps-Kwerps, 02 253 65 88

Leden

Margriet Vos, Perrestraat 9A, 3360 Bierbeek, 016 46 04 78

Karin de Blende, Blokstraat 70, 3191 Hever, 015 61 79 61

Etienne Ruys, Kouter 47, 3060 Bertem, 016 23 90 72

Sigrid Raedschelders, Cooesemansstraat 57, 3010 Kessel-Lo, 016
89 04 15

Filip Meyermans, Hoekweg 34, 3294 Molenstede, 013 78 00 43

Contactpersonen van de afdelingen

Aarschot: Bert Neefs, Boonzakstraat 3, 3200 Gelrode,
016 56 09 31

Begijnendijk: Leen Van Craen, Hoekje 47, 3130 Begijnendijk,
016 53 75 45

Bekkevoort: Roel Baets, Staatsbaan 96, 3460 Bekkevoort,
013 32 79 49

Boortmeerbeek: Eddy Van Bouwel, Mimosalaan 31, 3191 Hever,
016 62 00 16

Diest: Yves Beken, Hasseltsebaan 16, 3290 Deurne, 013 66 39 58

Gete-Velpe (Geetbets, Kortenen, Landen, Linter, Zoutleeuw): Jaak
Geebelen, Pottelbergstraat 34, 3471 Hoeleden,
016 76 60 16

Haacht: Lieve Francis, Ad. De Spoelberch 25, 3150 Wespelaar,
016 60 19 39

Holsbeek: Denis Clinckemaiïlie, 016 62 14 41

Kampenhout: Ewoud l'Amiral, 02 253 65 88

Leuven: Sigrid Raedschelders, 016 89 04 15

Lubbeek: Luc De Grootte, Kortrijkstraat 29, 3210 Linden, 016 25 56 92

Rotselaar: Rik Maes, Dijestraat 44, 3110 Rotselaar, 016 44 31 96

Scherpenheuvel-Zichem: David Swinnen, Goede Weide 5,
3270 Scherpenheuvel-Zichem, 013 77 49 52

Tielt-Winge: Eric Van de Plas, Motbroekstraat 33, 3390 Tielt-Winge,
016 53 26 63

Tremelo: Walter Vansteenberge, Pandhoevestraat 12, 3128 Baal,
016 53 18 66

Velpe-Mene (Bierbeek, Boutersem, Glabbeek, Hoegaarden, Tienen):
Hugo Abts, 016 73 30 23

Voer-IJse-Lane: Tony Hulst, Kleine Broekstraat 6, 3060 Bertem

Zaventem: Danny Blockmans, Rode Beukendreef 11,
1930 Nossegem, 02 757 90 16

Hyla Vlaams-Brabant, amfibieën- en reptielenwerkgroep:

Mark Lehouck, Rotselaarsesteenweg 99, 3018 Wijgmaal,
016 44 49 36

Vogelwerkgroep Oost-Brabant: Marcel Jonckers,
Waaibergstraat 26 bus 5, 3300 Tienen, 016 81 87 87

SYMPOSIUM DE MERODE

28 maart in de abdij van Averbode

- 10u00 verwelkoming door burgemeester M. Claes en abt Geniets
- 10u15 Complex de Merode als een kans en een schakel voor duurzame natuur in een streek: waarden en perspectieven, door Luc Vervoort, Natuurpunt Oost-Brabant
- 10u35 Complex de Merode als een kans voor duurzame streekontwikkeling, door Patrick Van Krunkelsven, burgemeester van...
- 10u55 Lancering campagne 'Natuur geeft kleur aan je buurt en je streek, door Hugo Abts, co-voorzitter Natuurpunt Oost-Brabant
- 11u15 Forum met de partners (burgemeesters, député, Natuurpunt): de Merode, kansen voor een streek
- 12u00 Minister Sannen: de Merode als kans en uitdaging binnen het Vlaamse natuur- en milieubeleid: perspectieven en visie op de toekomst

In de namiddag: VOLKSFEEST

Merode

